

Yeesu Krista Gohomt

YOHANÆESA

nn da hɔd tii wadga

————— B' ba wadgankenan bii —————

Nooga sah, nyaan gwæet ban hɔd Yeesu Krista Gohomt wadii jugun tii (wadvaagu 8).

*Gohomt wadgankena ba na Yeesu Krista tumt Yohanæesa hɔda-ka. Hã gwæet sohdgt n ta hã tumtn, hã da nyɔhra n wun hɔm. Yohanæesa hɔda há wadgee ka ba Hefæes. Da weem daa kɔrbermgɔ kuugun. Kù ba gwelɔa Tirkii tantn. Hã hɔda há wadgee ka diila na bá kaal-ka bee miil Yeesua gwæet n hã ɔmæegt ban bed t' gwæet há Gohomt wadvoli hitahhiin tii. Tii nnii han kpaal lil t' ba Matewwu n Markuuswu n Lukaas bá wadiin tii mentii bɔhɔɔb. Wii yen n jah bɔhɔɔ Yeesua weriib biib n han her tant jugun ɔmæegt tiit gwæet na bá kaal há wadgee bee fɛlg Yeesua nn her bii membii miigm. Hã weraa na wii nnii *Yisraheel tiiba nn da hɔd, na wii nnii nidba memba juuni dahda.*

Wadgee weraa Yeesua nn bah há ɔmæegb Galilee tantn, nyaalm huurt Yohanæesa nyi neer lee, n hoolgu jugu jugu han her há Sa hidrn kuu. Lee n l' kaann, há san Yerusalem na há fɛlg há ɔmæegb, Yuudaa tiiba bermba ko kpaab há jugun, bà kpaah-wu dabragr hɛn, hã kpi, há himtg na l' si há sawu nyɔkb lee.

- *Hubi1^{ga}, vug1^u kakehnan vug18^{un}, Yohanæesa kpelaa há wadgee ka bɔhɔɔ na Yeesu nnii Sangband gwæet t' kitg nida n dan n ka neer nidba huuga.*
- *Hubi1^{ga}, vug19^u kakehnan hubi12^{gan}, Yohanæesa bɔhɔɔ ɔmæegt Yeesua nn da her nidba huuga tii, n lan nnii ln ba na bà hom t' kɔtɔd lee.*
- *Hubi13^{ga} kakehnan hubi21^{gan}, Yohanæesa bɔhɔɔ Yeesua nn maantr há gwæet sohdgtba l' bah n há kuum n há sangbambiimn kuliib jugun, n lan nnii wii mɔma nn ta maantr hayen welee jugun*

lee. Yohanæesa fɛla há wadgee ka bɔhɔɔ Yeesua kuum n há himtgm l' gwæet.

¿ HÁ BA NA GWÆET WII NNII WENII ?

Yo

1 ¹ Weem kɔtɔdn, hii há ba na gwæet wii da beeln. Hã da ba Sangband man, ka ba na wii mɔm nnii Sangband. ² Weem kɔtɔdn, há ba na gwæet wii n Sangband l' da beeln. ³ Wii ree bii b' bee bii membii. Bii byenb mɔmb kpañ l' kpañ na wii ree-b. ⁴ Wii ni nnii neerm nn da bee. Neermii nnii da nidba wiinga. ⁵ Wiinga wiira nyeetn, nyeetii t ka ba bee n fiid-ka.

⁶ Nidhii t rorm, l' ba na Sangband tamn-wu. Bà da hofl-wu na Yohanæesa. ⁷ Hã da daan na há biir wiingee gwæet, ka bo na nidba memba hom-t, bà tii kà hɛn. ⁸ Lag da wii nnii wiingee, wii da daan na há biir ká gwæet n jah'. ⁹ Gwæetii nnii gobiint wiinga. Kee nnii ká da kena tant hɛn ka wiir nidba memba. ¹⁰ Hii há ba na gwæet wii da ba weem tant hɛn. Biilm, Sangband tag n wii hɛn n ree tant, gwentañ, hii t ka ba miig-wu. ¹¹ Hã daan haa, gwentañ, há reba t ka ba sohdg-wu. ¹² Biiba t la sohd-wu n tii há gwæet hɛn. Biiba bá sohdg-wu bee membee, há sahm-ba huru na bá kitg Sangband bii. ¹³ ¿ Bà kitg Sangband bii wo ban maad leen?, laa ¿ wo hii nn kita daawhii buga leen?, laa ¿ mina nidhii soklbnn? Haa! Sangband sira-ba neerkwælm.

¹⁴ L' saa, há ba na gwæet wii t kit nida. Hã da neera t' huuga ka hu n hɔmgɔ n gobiint. T' nyana há nyɔkb bermt. Nyɔkb Budaaga kayengee nn sohdg ká Sa man bii.

¹⁵ Ká kaa tawd^z Yohanæesa da faa na: «Kpay-n man da bed-n há gwæet mà wen da bɔhɔɔ na: Há kena mà kaa wii yatg-ma bermt. Hã da bee weem bà ban he mà fuuga.»

¹⁶ L' hugl t' membee n há kɛgt. Hã fohlg t' hɛn hɔmgɔ jugu jugu taa kaa. ¹⁷ Biilm, Sangband da tag n *Mohiis n to-t *bahlb. Hɔmgɔ n gobiint lee, Yeesu Krista daan n tii. ¹⁸ Hii ban nyaan Sangband felañ'. Gwentañ, Sangband Budaaga kayenga, kà ta ba na Sangbandn, ká n Sa bà neera taa ni, kee ree-d n werii-t.

1.15 Kaa tawda: l' kɔtɔd na há nyan n há nomb wii.

L`REE YEESU N KA WERAA

Kaa tawda

Ta nyaan Matewa 3.1-12; Markuusa 1.1-8; Lukaasa 3.1-18

¹⁹ Kpay-n Yohanɛɛsa gwɛɛt! *Yerusalem *Yuudaa tiiba bermba da ree *gotiiba n bà *tɔrgtba biiba n tamn-ba há man na bá gbaam-wu na ¿ Wii nnii wenii? ²⁰ Há bɔhɔɔ-ba gobiint ka kpaá rɔd bii felah'. Há da ree n bɔhɔɔ-ba na: «Lag man nnii *Krista, Sangband nn bantg wii.»

²¹ Bá lilm-wu gbaamb na: «Lee de, ¿ ven nnii wen mɔmn?, ¿ ven nnii *Helii laa?» Há leed na: «Lag man nnii Helia.» Bá ɣmɛt n gbaam-wu na: «Hia! ¿ Ven nnii *gwɛɛt bɔhɔɔtn?» Há leed na: «Haa.» ²² Lee wen bá tid-wu na: «¿ Ven nnii wenn? L`ba na t`san t`leedg lii bá tamn-t bee. ¿ Vii log vyen na wenn?» ²³ Há leed-ba na: «Man lee, man nnii noor gwɛɛt bɔhɔɔt *Yesaaya nn bɔhɔɔ d` gwɛɛt dii na: *Nidhii toola kpamlonun na: Maantr-n Sabermwu huru!*»

²⁴ Ban da tamn bee da ba na *Farisii kpaturu tiiban. ²⁵ Bá lilm-wu gbaamb ka bɔhɔɔ na: «Ka l`kpañ na ven nnii *Krist laa, Helii laa, gwɛɛt bɔhɔɔta, ¿ v`ka *huur nidba Sangband nyaalm na la?»

²⁶ Há leed-ba na: «Man lee, maa huura-n n nyaalm. Lee, hii bee n`man n`kpaá mii-wu. ²⁷ Há kena mà kaa. Mà kpaá tɔn na mà gbentg hà nanawda ɣmifi.»

²⁸ Gwɛɛtii da gɛtg Betaanii kɔrgun, *Yordaan kol tonju kwɛɛn. Ree nnii Yohanɛɛsa nn da huur nidba.

²⁹ Goorii tonju vetr, Yohanɛɛsa t yum Yeesua kenna. Lee, há bɔhɔɔ na: «Kpay-n Sangband *Fɛɛbuga! Kee nawda tant hɛn nidba fubɛhga. ³⁰ Kee gwɛɛt nnii man da kɛɛma-n, mà wen da bɔhɔɔ na "daawhii kena mà kaa, wii yatg-ma bermt, blaħb kaa, hà da bee bà ban he mà fuuga". ³¹ Maa da kpaá mii-wu. Lee, mà huura nidba nyaalmn ka bo na *Yisraheel tigr miig-wu.»

³² Nyaalm huurt Yohanɛɛsa figaa gwɛɛtii jugun ka bɔhɔɔ na: «Mà nyana *Vofoom Buudm hɔhntna n sangbambiimn kurɣmɛnd dela n daan n kpat hà jugun. ³³ Maa da kpaá mi na wii nnii. Lee, Sangband da tamn-ma na mà huurm nyaalmn. D`da beda-ma na: "Kee v`nyaan Vofoom t hɔhntn n kpat hii hɛn. Wii nnii há kee hà huurm nidba n Vofoom Buudm". ³⁴ Tii lee, mà nyana-t n

mà niini. Tii nnii man bɔhɔɔ jana goorii na nidwii nnii Sangband Budaaga.»

Gwɛɛt sohdgtnoogrb

³⁵ Tonju t vet, Yohanɛɛsa t ɣmɛtgn kan wú n hà *gwɛɛt sohdgtba barehba t ka bee. ³⁶ Há yum Yeesua beraa n bɔhɔɔ na: «Kpay-n Sangband *Fɛɛbuga!» ³⁷ Há gwɛɛt sohdgtbee t hom gwɛɛt hɛn bed tii n ka tagd Yeesua kaa. ³⁸ Yeesua t bid hayen n mid bà tagd-wu. Há gbaam-ba na: «¿ N`bag bee?» Bá leed-wu na: «*Raabii, ¿ go tee?*» –Raabii kɔtɔd nnii na weriita.– ³⁹ Há leed-ba na: «Daan-n n`nyaan!» Bá tag-wu nan le n san n yum há kan go. L`da ba jabr waari hinaafi weenn. Bá fɛl goorii hà man. ⁴⁰ Simoon Fetra teel Hándrea da ba nidba barehbee huuga. Bee da homra Yohanɛɛsa noon gwɛɛt n tag Yeesua kaa. ⁴¹ Há san safn n yum há teel Simoon n bɔhɔɔ-wu na: «T`nyana *Mesia*.» –Mesia kɔtɔd nnii na *Krista, Sangband nn bantg wii.– ⁴² L`saa há san-wu n Yeesua man. Yeesua t geed-wu hom n bɔhɔɔ-wu na: «Ven nnii Yohanɛɛsa kwɛɛl Simoona. Lee, gwelha, baa bà hɔhm-v na Sefaasa, l`kɔtɔd nnii na fiigu.»

⁴³ Tonju t vet, Yeesua t ka bo na hà ɣmɛtgii *Galilee tantr. Há san n tarj n Filf n bɔhɔɔ-wu na: «Tagd mà kaa!» ⁴⁴ Filfa da ba na Betsayidaa tiin. Ta Hándreewu n Fetr bá kɔrgun. ⁴⁵ Filfwii t san n yum Natanheel n bɔhɔɔ-wu na: «T`nyana *Mohiiswu n *gwɛɛt bɔhɔɔtba nn da bed há gwɛɛt bá wadiin wii. Wii nnii Yeesua, Nasarɛɛt tii Yoosɛfa kwɛɛla.» ⁴⁶ Natanheela t leed-wu na: «Nasarɛɛtii, ¿ bii hɔmb ba b`bee b`ɣɛn Nasarɛɛt?» Filfa t leed-wu na: «Daan v`nyaan n v`nɔmb!» ⁴⁷ Yeesua t yum Natanheela kenna. Lee, há bɔhɔɔ há jugun na: «Kpay-n Yisraheel tia mɔma, rarɛhm kpañ hà ni!» ⁴⁸ Natanheela t gbaam-wu na: «¿ Hɛr lan n ka mii-ma?» Há leed-wu na: «Safn na Filfa hɔh-v, v`wen nn bɛm tiib kwɛɛn, maa t nyaan-v.» ⁴⁹ Natanheela t bɔhɔɔ na: «*Raabii, ven nnii Sangband Budaaga, ven nnii *Yisraheel huraa*.» ⁵⁰ Há tɔgd n bɔhɔɔ-wu na: «¿ Tia welee na man bed na mà nyana-v tiib kwɛɛn laa? Kee v`nyaan wanvont t`ba bermt ka yata wennaf'.» ⁵¹ Lee, n hawl na: «Biilm, mà bɔhɔɔ-v gobiint na waa, n`kee n`nyaan sangbambiim t rawdg, l`saa *sangbantumtba kota ka hɔhntna *Nida Budaaga jugun.»

Yo

Yeesua hera nyaalm t kit daam

2 ¹ Gotafrd goor bà da jul yaala kasant Kaanaa, *Galilee tantn. Yeesua nya da ba kan. ² Bà da hohf Yeesuwu n hà *gwεεt sohdgtba kasantiin. ³ Daam t dan n ka fad. Yeesua nya t bōhōw-wu na: «Bà halwa daam.» ⁴ Yeesuwii t leed-wu na: «Taa nya! ¿ Má n vn n tet? Lag v`gwεεtn. Mà waaru ban taan.» ⁵ Hâ nya t bōhōw kasantii man ηmεεheedba na: «Hēe-n han ba hà biir-n tii mēntii jugun!» ⁶ Dafora haroond da ba kan, bá hee-ha n tana. *Yuudaa tiiba da hēna-ha n bà *nakakeet hiġb kowt. Bilmr da lōgl wo wombii kwēhniind laa wombii lēmu n kwεεrfh'. ⁷ Yeesua t bōhōw-ba na: «Hugl-n daforhee n nyaalm!» Bá hugl-ha fim fim. ⁸ Hâ bōhōw-ba na: «gwelġa, koodg-n jaġ n`san n kasant berma!» Bá kood n san n. ⁹ Kasant bermwii t lēn n mid nyaalmii ba na daamn. Wii da kpaam mi daamii kan manan. Ŋmεεheedbee lee, bee mi, l`kotōd na bee da riira nyaalmii. Kasant berma t hohf yaala tii ¹⁰ n bōhōw-wu na: «Bà saġl dahōmm saġh', nidba wen nyi l`kuum-ba lee, bá ka saġ daam m`kpaġ hōm mii. Ven lee, vii kpeġdr dahōmm kakeġnan gwelġa.» ¹¹ Welee nnii Yeesua nn da her hà hoolnoogru. Hâ da hera-ku Kaanaa, Galilee tantn. Hâ da ree hà nyōkb n werii há gwεεt sohdgtba t tii hà jugun. ¹² Tii n t`kaan, há tiġd Kafarnahuum kōrgun wú n há nyawu n hà teelba n hà gwεεt sohdgtba. Bá hēm kan goora halanġa n jaġh'.

Yeesua vōġda wangweedmtba Sangband haarn

Ta nyaan Matewa 21.12-13; Markuusa 11.15-17; Lukaasa 19.45-46

¹³ *Yuudaa tiiba kasant ban hohf na *Getgm kasant tii da nyufinn. Lee, Yeesua t kot *Yerusalem kōrgun ¹⁴ n san *Sangband haarn, n mid nidba yagla yaku ka gweedma naagi n fei n kurġmēna, liġblagiitba kad bà kpela man. ¹⁵ Hān nyan welee lee, n lōgm ηmifi n hēm tangbanga n voom bá mēmbēe, bá rorm Sangband haarn bá n bà fei n bà naaghii. Hâ yadr liġblagiitba liġbia n dahii bá kpela. ¹⁶ Lee, n bōhōw kurġmēngweedmtba na: «Nyablg-n wenġee nnaġh'! Daa lōg-n mà Sa haar d`kitg yaku!» ¹⁷ Lee wen, *gwεεt sohdgtba t deed *Wadbuudgan gwεεtntina na:

Hoo, Sangband!

Sōkġb man ba n v`haar bnaa,

b`hōġl mà ni wo bogm^z.

2.17 Gwεεtii ba Yum 69^{an}.10.

¹⁸ Lee, Yuudaa tiiba t tōgd n bōhōw na: «¿ Hoolteku nnii vn ba v`he l`werii na ba n noor na v`he wennaġh'?» ¹⁹ Yeesua t leed-ba na: «Gbuġh-n Sangband disakunkuna, maa ba mà lōg goora fataġh mà vii-ku.» ²⁰ Bá leed-wu na: «¿ Lan nnii welee? Bà lōgra bina kwēhnaa n haroond n mōġm-ku, ¿ vii t ka ba v`bee v`lōg goora fataġh n jaġh v`ηmetg v`vii-ku?» ²¹ Sangband disaku Yeesua nn da bōhōw kù gwεεt kuu nnii hayen hà gbanu. ²² Kaa n kaann, Yeesua nn da himtg kuumn lee, há gwεεt sohdgtba t deed na hà da beda gwεεtii, lee, n tii Wadbuudgan gwεεt hēn, n ta tii gwεεt han da bed tii hēn.

²³ Yeesua nn da ba *Yerusalem na hà di *Getgm kasant lee, nidba kōd t yum hoolgu han da hēna kuu n tii há hēn. ²⁴ Gwētaġhaa, hà da kpaam nawla hayen n ban. Biilm, hà da miil bà mēmbēe hōm. ²⁵ Hâ da kpaam haaraa na hii biir-wu tiit nidba jugun. Hâ da miil bii b`ba nida kwεεwrn bii.

Yeesua bōhōw Nikōōdēmwu maadb lilb gwεεt

3 ¹ Nidhii da ba *Fariisii tiiba kpaturun bà hohf-wu na Nikōōdēma. Hâ da ba na *Yuudaa tiiba huraahiin. ² Hâ daan n nyingu n yum Yeesu n bōhōw-wu na:

«*Raabii*, t`miil na Sangband tamn-v na v`weriim-t. Biilm, hii kpaġh hà bee hà he hoolgu hēb vn hēna bii ka Sangband kpaġh hà man.» ³ Hâ leed-wu na: «Mà bōhōw-v gobiint na waa, hii kpaġh hà bee hà nyaan *Sangband huraant ka l`ba lil-wu maadb^z.» ⁴ Nikōōdēma t gbaam-wu na: «¿ Lan nnii kpalma nn ba hà bee hà he na bá lil-wu maadb? ¿ Hâ ba hà bee hà ta ηmetg hà nya raawtn na bá mōōg-wu maadb?» ⁵ Hâ leed-wu na: «Mà bōhōw-v gobiint na waa, hii kpaġh hà bee hà jib Sangband huraant ka l`ba meed-wu n nyaalm n *Voġoom. ⁶ Hii nida nn meedr wii ba na nidn. L`saa hii Voġoom Buudm nn maad wii ba na voġoomn. ⁷ L`daa hēm-v yōġaa na mà beda-v na: "L`ba na l`lil-v maadb". ⁸ Hām fugl m`kan sōkl, v`ġum m`damb, lee, kpaam mi m`kan manan, ta kpaam mi m`kan ked, ¿ laa bee? L`ta ba yenmii n hii Voġoom Buudm nn meedr wii.»

⁹ Lee wen, Nikōōdēma t leed ka bōhōw na: «¿ Lan nnii welee nn ba l`bee l`ġea?» ¹⁰ Hâ leed-wu na: «Ven nnii *Yisraġeel weriitberm nnii v`ka kpaam mi tintii. ¹¹ Mà bōhōw-v gobiint na waa, t`gwεεla ka bōhōw

3.3 L`ba lil-wu maadb laa l`ba meed-wu sangbambiimn, ln ba grεεkmn nnii. L`kotōd nnii na Sangband ba si-wu neerkwεεlm.

tn mi bii, ka ta taaw tn nyan bii kaa, gwentafn, nii kpaabag na n`sohdg tn taaw b`kaa bii. ¹² Ka mà bōhōō-n tantntina hēn gwēet n`kpaabag na n`tii, ζlan nnii nn kee n`he n`tii man kee mà bōhōōm-n gobiint gwēet t`hel b`ba sangbambiimn bii? ¹³ Hii ban kotg sangbambiimn ka l`kpaaf na *Nida Budaaga. Kee rēn kan n`hofntn tant hēn.

¹⁴ Wo *Mohiisa nn da kudr waağb n kudnarjmolgu kparamkarmgun n viil-b n faaga dabiir noon lee, ta welee nnii ln ba na l`vii Nida Budaaga n faaga, ¹⁵ ka bo na baaben tii há tia ká hēn wii yuuj neerm m`bee kakefnan mii. ¹⁶ Biilm, Sangband sōkl nidba mēmba biii. Tii kaa nnii dn sir d`Buga kayenga na nid baaben tii há tia ká hēn wii fetg kuumn há sohdg neerm m`bee kakefnan mii. ¹⁷ Sangband ba tamn d`Budaaga na ká yaa nidba n yaagu, d`tamn-ka na nidba sohdg jugu dahb ka tagaa n kee hēn. ¹⁸ Bà kpaabag na hii há tia ká hēn wiiwu n yaagu, gwentafna, hii há kpaabag na hii há tia ká hēn wii, l`fetg há tobr darm, blaħb kaa na há ba lo há daağb Sangband Budaaga kayengee hēn. ¹⁹ Kpay nan tobr darm kan mana! Yaagu nnii na wiinga daan tant hēn, lee, nidba t sōkl nyeet n saa-ka na bá ηmēegt ba bēft. ²⁰ Biilm, há hēna bēfgu wii kir wiinga, n ka kpaabag na há riir wiingan ka sol na bá daa nyaan há bēfgu. ²¹ Lee, hii há neerm magr n gobiint wii ror wiingan na bá nyaan bii han hēna bii hom, l`kōtōd na há hēna há ηmēegt ka vala Sangband.»

Yohanεεsa bōhōō Yeesua gwēet

²² Tii n t`kaan, Yeesuwu n há *gwēet sohdgtba bá san *Yuudee tantn. Wú n ban bá hēm kan goora halanfā, há *huur nidba. ²³ Yohanεεsa da ta huura nidba Hēnoon. Kōrguu ba Saliim reku kparamga. Nyaalm da ba kan kōd. Nidba kōd da kena há man na há hor-ba. ²⁴ Biilm, l`vuugu, bà ban riw Yohanεεswu sarga. ²⁵ Lee, Yohanεεsa gwēet sohdgtba biiba n *Yuudaa tiifii bá ka gwēela l`bafn n *nakakeet hiğb kōwt. ²⁶ Bá san n yum Yohanεεs n bōhōō-wu na: «*Raabi!* ζ Deera nid há da daan v`man *Yōrdan kol bal wii hēnii? Da beda-t há gwēet, gwelja há huura nidba la! L`saa nidba mēmba ked wii man.»

²⁷ Há togd n bōhōō na: «Hii kpaaf há bee há lo hayenwu ηmēēğb biib ka ba sohdg-b Sangband man. ²⁸ N`mōmba, n`ba n`bee n`teew mà kaa na mà bam ka bōhōō na lag man nnii *Krista, Sangband nn bantg wii, gwentafn, bà tamn-ma há nōngan. ²⁹ Hii há hef fog

wii nnii sida. Sida tuur lee, wii t ka ba sidwii kparamga ka kewla-wu. Hān hum há noor lee, l`ka saf-wu nyaağb. Mà nyaağb nn ba nnii. Gwelja b`ba b`kpaalaa. ³⁰ L`ba na wii berjē, l`saa maa gwifda.

³¹ «Há mana n faagan wii beel l`mēnguu jugun. Hii há ba na tant hefl-wu wii bōhōō want t`ba tant jugun tii gwēet. L`saa hii há rēn sangbambiimn n daan wii, wii beel l`mēnguu jugun. ³² Hā bōhōō bii han nyan n hom bii gwēet, lee, hii kpaabag na há ret bōhōō tii. ³³ Hii há tia han taaw t`kaa tii wii rea ka bōhōō na Sangband bōhōō gobiint. ³⁴ Sangband nn tamn wii bōhōō d`mōmr noon gwēet, blaħb kaa na, dii to-wu d`*Vohoom kpaalaa. ³⁵ Sa sōkla Budaaga n lo want mēnt ká nuhun. ³⁶ Hii há tia Budaagee hēn wii, há ba n neerm m`bee kakefnan mii. L`saa hii há kpaabag na há hēn wii kpaaf n welee neermii. Sangband kwēεwweerga ba há jugun.»

Yeesua rea hayen ka werā Samarii tiiba

4 ¹ *Farisii tiiba t hom na Yeesua da *huura nidba, há *gwēet sohdgtba yada ka yata Yohanεεsa reba. ² Ka ba na t`biir gobiint, Yeesua mōma da kpaabag na hii há gwēet sohdgtba da huuran. ³ Yeesua wen miig welee, há nyab *Yuudee tantn n ηmetgii *Galilee tantn. ⁴ L`da ba na há gēg n *Samarii tantn.

⁵ Welee nnii han da taai Samarii kōrgu kuugun bà hōh-ku na Sikaar. Reekan nyōhra n koogu *Yakooba nn da to há kwēel *Yoosefwu kuu. ⁶ Ta ree nnii Yakooba lōku nn da ta bee. Huru da gira Yeesua, há kad lōkuu gbiir hēn. L`da ba l`bēm wo muunsōbr. ⁷ *Samarii fōghii t daan na há ri nyaalm, Yeesua t gwēel n wun ka bōhōō-wu na: «Hai! si-ma nyaalm mà nyi!» ⁸ Há gwēet sohdgtba da san kōrgun na bà dah diit. ⁹ Fōğwii t leed-wu na: «Ven nnii *Yuudaa tia, l`saa maa ba na Samarii tia, ζ l`hēm lan na v`jam-ma nyaalm na v`nyia?» –Biilm, Yuudaa tiiba n Samarii tiiba da kpaabag na taa. – ¹⁰ Há leed-wu na: «Ka vn miim hōmgū Sangband nn saf kuu, ka ta mi hii há bōhōō na v`si-wu nyaalm há nyi wii, ven nn ba v`jam-wu nyaalm, l`saa han si-v neerm nyaalm.» ¹¹ Fōğwii t leed-wu na: «Berma, kpaabag na mad riidgu, l`saa lōku ta ba kilmgu, ζ hn ba v`ree teekan neerm nyaalm lahm v`si-ma? ¹² ζ Ba berm ka yata t`yandaa *Yakooba? Wii da to-t lōkunkuna. Wii mōma nyira kù nyaalm, há bii n há kodiira t ta nyim-m.» ¹³ Há leed-wu na: «Hii há nyi nyaalmmīna wii, nyunyūdu nan mōō-wu kuunja. ¹⁴ L`ba na

Yo

nyaalm man kee mà si mii, hii hà kee hà nyii-m wii lee, nyunyuudu nan kraa kuu-wu felaɸ'. Yanta, nyaalm man ba mà si-wu mii ba m` kitg hà ni bilga ká kraa nyiida kee, kà gbuɸm kakeɸnan neerm m` bee kakeɸnan miin.» ¹⁵ Fɔǵwii t hel n boɸɔɔ-wu na: «Berma, si-ma nan welee nyaalmii na nyunyuudu daa kuum-ma na mà daa ta kenm bii nnaɸreen ka ri nyaalm.»

¹⁶ Há boɸɔɔ-wu na: «Ked v` hohn v` sida!» ¹⁷ Fɔǵwii t leed-wu na: «Mà kpaɸ n sida.» Há ηmεl-wu na: «Ba n gobiint na v` biir na kpaɸ n sida. ¹⁸ Biilm, fetg yaala tɔmb mnu, lee, daaw vn ba há man gwelɸalena wii kpaɸ na v` sidn. Vn bed tii ba gobiint.» ¹⁹ Fɔǵwii t leed na: «Berma, mà hilwa na ven nnii *gwεεt boɸɔɔɸhii. ²⁰ T` yandaba da doora Sangband tiɸan duurndina jugun. Yuudaa tiiba nen lee, nii boɸɔɔ ka difaa n n` ni na *Yerusalεm nnii ln ba na bà door-d tiɸan.» ²¹ Há boɸɔɔ na: «Taa nya, tiim welee na waaru kenan, l` kraa kee l` bεm na duurndina hεn laa Yerusalεm nnii nn ba n` door Sawu tiɸan. ²² Nii doora n` reb kraa mi bii tiɸan, ten lee, tii doora t` reb mi bii tiɸan na jugu daɸb rεn Yuudaa tiiba man. ²³ Waaru kenan, biilm, hù fetg taanm na bá door Sawu tiɸan gobiint bee, bá door-wu tiɸan n bà vohoom n ta gobiint, blaɸb kaa na mà Sa baɸl nidba bá door-wu tiɸan welee bee. ²⁴ Sangband ba na *Vohoomn, l` ka ba na bá door-d tiɸan bee, bá door-d tiɸan n bà vohoom n ta gobiint.» ²⁵ Fɔǵwii t boɸɔɔ na: «Mà miil na *Mesii, ban ta hoh na *Krist wii ba hà daan. Sangband nn bantg wii nnii. Há daa kenaa, hà ree-t l` mεngu uwiingan.» ²⁶ Há boɸɔɔ na: «Man, man gwεεla n vn man, man nnii hii há bee wii.»

²⁷ Lee wen, hà *gwεεt soɸɸdgtba t taan. L` hεm-ba yɔlaa biii na bà nyaan Yeesua gwεεla n foga. Gwentɸ, bà ni bilma mɔma ba gbaam-wu na ζ hà bag ben hà man?, laa, ζ ben kaa nnii han gwεεla n wuna? ²⁸ Yeesua nn leedg-wu welee lee, fɔǵwii t saa kan hà dafod n san kɔrgun n san n baɸn n ka boɸɔɔ nidba na: ²⁹ «Daan-n n` nyaan nidhia! Há beda-ma man her bii mεmbii, ζ l` kpaɸ l` he na Krist Sangband nn bantg wii nnii?» ³⁰ Nidba t rom ka ked Yeesua man.

³¹ Lee wen, hà gwεεt soɸɸdgtba tidr-wu ka boɸɔɔ-wu na: «*Raabii*, jum diit!» ³² Lee, wii t boɸɔɔ-ba na: «Diit maa nn ba n na mà jum tii, nii kraa mii-t.» ³³ Gwεεt soɸɸdgtba t ka gbaama taa na: «ζ Hii daanii-wu n diit há jum laa?» ³⁴ Há boɸɔɔ ka nyata-ba na: «Mà diit nnii na mà hεm hii há tamn-ma wii sɔkɸb, na mà ta fεlg hɔm

hà ηmεεǵb han taag mà nuhun bii. ³⁵ Gwelɸa, n` boɸɔɔ na l` guura kidii hinaa na bà log dikaɸb, ζ laa bee? Man lee, maa boɸɔɔ-n na, muudg-n n` niini n` geedg n` nyaan kpaɸt nn ba lee, dikaɸb biira na bá logm. ³⁶ Hii há

Dikaɸlogdba

log dikaɸb gwelɸa wii soɸɸda hà fat, ka ta kpogla dikaɸb na b` jib neerm m` bee kakeɸnan miin. Welee lee, há da bodr n há log dikaɸb wii, bà nyaaga bà mεmbee. ³⁷ Nnaɸ weraa na nawdlam m` boɸɔɔ na hii buuda jeena t logm dikaɸb mii ba gobiint. ³⁸ Maa tomra n` logm dikaɸb ka da ba gi kan bii. Jeenba da hera ηmεεǵb l` giid-ba, nii t san n soɸɸd bá ηmεεǵb giidm.»

³⁹ Kɔrguun, *Samarii tiiba kɔd t tii Yeesua hεn fɔǵwii nn da bed-ba na hà beda-wu han her bii mεmbii l` kaa. ⁴⁰ Tii kaa nnii ban da daan Yeesua man n boɸɔɔ-wu na há bεm bà man. Lee, Yeesua t hεm bá man goora haɸεɸ'. ⁴¹ Nidba kɔd t hel n soɸɸd há gwεεt ⁴² n ka boɸɔɔ fɔǵwii na: «T` tia hà hεn, lag na vn kεεm-t tii kaa, lee, t` tia t` mɔmba tn homr hà noon tii kaa. Welee nnii tn miig na wii nnii tant *juuni daɸd biilm.»

Yeesua gbaad huraa ηmεεheedhii kwεεla

⁴³ Yeesua nn da her Samarii goora haɸεɸ lee, n dan n vid kan n ηmetgii *Galilee tantn. ⁴⁴ Biilm, wii mɔma da boɸɔɔ na bà kraa vala *gwεεt boɸɔɔɸwu haɸen hà kɔrgu. ⁴⁵ Han taai Galilee lee, kan tiiba t la soɸɸd-wu hɔm, l` kɔɸɔd na bee mɔmba da san kasant deb *Yerusalεm n ta yum hoolgu ηmεεgt ment han da her kan tii.

⁴⁶ Há ηmetgii Kaanaa Galilee tantn, há kan da her nyaalm t kit daam ree. Huraa tawdbermfhii da ba Kafarnahuum, hà kwεεla ba n bεhii l` ba kakaku. ⁴⁷ Nidwii nn homr na Yeesua rεn *Yuudee tantn n ηmetgn Galilee tantn lee, há san n yum-wu n ka jobla-wu na há daan hà gbaad hà kwεεl na hà bo na hà fεlg. ⁴⁸ Yeesua t boɸɔɔ-wu

Yo

na: «¿L`ba na n`nyaan hoolgu heb n ηmæegi hí weraa Sangband gemmnt hii le n`tia?» ⁴⁹ Tawdwii la higr na: «Berma, ked weem mà kwæla ban fêlg!» ⁵⁰ Hâ bôhoo-wu na: «Keda, kuliim vaa, v`kwæla namtn ba hom!» Nidwii t tii Yeesua gwæet hæn n get ka kulaa. ⁵¹ Hân da kulaa lee, há ηmæefeedba t tuug-wu n bôhoo-wu na: «V`kwæla namtn ba hom.» ⁵² Hâ gbaam-ba na: «¿Waartefu hæn nnii ln da wentg-wu?» Bá leed-wu na: «Dindiin muunun waaru huyenfu ween nnii tulgu nn da nyab hà hæn.» ⁵³ Sawii t hiluu n yum na waarhuu hæn nnii Yeesua nn da bed-wu na há kwæla namtn ba hom. Tii lee, daawwii n hà haar mænd t tii Yeesua hæn.

⁵⁴ Yeesua hoolrehdrgu nnii hæn da her *Galilee. Hâ da hera-ku ka ræn n *Yuudee tantn.

Yeesua gbaad balmdindhiiwu Yerusalem

5 ¹ Tii n t`kaan, Yeesua t kot *Yerusalem na hà di Yuudaa tiiba kowt tiit kasant. ² Korguun, biir diir da ba fiid noor ban hofn na Fæebii Fiidnoor dii man ka ba n bibida dandai hinu bà hofn-d n hebrmn na Betesdaa. ³ Bèhtiiba kod da doora dandai kwæen. Bèhtiibee nnii joomba n kparuuba n balmdindmba. [Bà da doora ka hód na biiriin nyaalm dam, ⁴ blaflb kaa na *Saberma tumfhii da hofntna biiriin ka dama nyaalmii. Bèhtinoogr há da jiba nyaalmiin m`damb kaann wii, há bèhii da wenta-wu ka hilahii la ba lana.] ⁵ Nidhii da doora kan ka ba n bèhii, l`ba na bina kwæetafn n haniind nanah hæn door n hin. ⁶ Yeesua t yum hà door n miig na nidwii hiidg ka door n bèhii. Hâ gbaam-wu na: «¿Sokla na l`gbaad-v?» ⁷ Bèhtiiwii t leed-wu na: «Berma, mà kpañ n hii na há loolg-ma biirn nyaalm wen dama. Ka bo na mà he gemm na mà loo kan, hii t fetg loob mà nongan.» ⁸ Hâ bôhoo-wu na: «Vidg! Log v`fiigu v`keda!» ⁹ L`gbaad nidwii yelmaa, há logm hà fiigu n bah n ka ked. Gwentahaa, gwæetii da getg *Saabaat goor. ¹⁰ Tii kaa nnii *Yuudaa tiiba bermba nn da hofn nid ln gbaad wii n bôhoo-wu na: «Jana nnii Saabaat goor, t`bahflb kpañ sañ huru na v`tohd v`fiigu.» ¹¹ Hâ leed-ba na: «Hâ gbaad-ma wii beda-ma na mà log mà fiigu mà ked.» ¹² Bá ηmæt n gbaam-wu na: «¿Wen bed-v na v`log v`fiigu v`keda?» ¹³ Nid ln da gbaad wii da kpañ mi há da her-wu welee wii, l`kotod na Yeesua da bôda yem nidfigm m`da ba kaalajeen mii kaa.

¹⁴ L`moo jafn, Yeesua t tanj-wu n *Sangband haarn n bôhoo-wu

na: «Kpaya, l`gbaad-v nnia! Daa mooɔg fubefga heb na bii jeenb daa daan v`jugun ka gwædg n kwæen!» ¹⁵ Nidwii t san *Yuudaa tiiba bermba man n ree n bôhoo-ba na Yeesua gbaad-wu. ¹⁶ Lee wen, bee t bah n ka kpal Yeesua, l`kotod na hà da hera welee Saabaat goor. ¹⁷ Hâ leed-ba na: «Mà Sa la heewra n ηmæëgb heb, tii nnii man ta ba b`jugun welee.» ¹⁸ Gwæet hæn bed-ba tii kaa, *Yuudaa tiiba bermba t ka bag kpaalaa na bà kuu-wu, lag na hæn ba valg Saabaat goor bahflb n jafn, na hà da ta hofl Sangband na hayen hà Sa, ka log hayen wo wú n dn l`ba gbarah'.

Yeesua weraa na wii sañl neerm

¹⁹ Yeesua t leed ka bôhoo-ba na: «Mà bôhoo-n gobiint na waa, Budaaga kpañ kà nyag yem kà he bii. Kà geewa kà Sa nn hænna bii le ka hænna. Sa nn hænna bii mæmbii, Budaaga ta hænna-b. ²⁰ Biilm, Sa sokla hà Budaaga ka weraa-ka bii hæn hænna bii mæmbii. Hâ ba hà lag hà werii-ka na kà hêm ηmæegt t`ba bermt ka yata nn nyan n jana tii mentii n`yafn n`noora. ²¹ Biilm, wo Sa nn himaa kpiirmba ka sañ-ba neerm lee, ta welee nnii Budaaga nn ta sañ neerm hii kan bag wii. ²² L`saa, lag Sa yaa yaagu, hà logra yaanhii menhii n taag Budaaga nuhun, ²³ ka bo na nidba mæmba valgm-ka wo ban ta vala ká Sawu lee. Ka v`kpañ vala-ka, l`weraa na ta kpañ vala ká Sa há tamn-ka wii.

²⁴ Mà bôhoo-n gobiint na waa, hii tamn-ma. Hâ kewla mà ret bôhoo tii ka ta tia há hæn wii ba n neerm m`bee kakefnan mii, l`saa bà nan kpañ yaa-wu n yaagu. Hâ reda kuumn n jib neermn. ²⁵ Mà bôhoo-n gobiint na waa, waaru kenan, hù fetg taanm na kpiirmba nan hom Sangband Budaaga noor. Bá nan fum ká noor bee mæmbee kee bà neer. ²⁶ Wo mà Sa nn ba n gemmnt na hà sañm neerm lee, há ta sañm Budaaga gemmnt na kee ta bêm n neerm. ²⁷ Kan ta ba na *Nida Budaaga lee, há to-ka gemmnt na kà yaam yaagu. ²⁸ L`daa hee-n yôlaa, l`kotod na waaru kena na biiba bá ba bilin bee mæmbee hom Nida Budaaga noor. ²⁹ Ban ba bà hom ká noor lee, bà riir. Lee wen, bá da her tant hæn homgu bee himtg kuumn bà sohdg neerm, l`saa bá da her bèfhu bee, bà himtg kuumn na bà yaa-ba n yaagu. ³⁰ Man lee, maa kpañ mà bee mà he bii n mayen mà gemmnt. Mà yaa wo há tamn-ma wii nn weraa-ma lee. L`saa man yaa n mug bii, b`ba sobb l`kotod na mà kpañ bag na mà he man sokla bii. Hâ tamn-ma wii soklb nnii man hænna.

Yo

³¹ Ka In bɛm na man rea mayen mà gwɛɛt ka bɔhɔɔ, mà ret bɔhɔɔ tii kpaɸ t' bɛm na bà hee-t n ɲmɛɛgb. ³² Lee, jeena bɔhɔɔ mà gwɛɛt, mà ta mi na fan bɔhɔɔ mà jugun tii ba gobiint. ³³ N`da tomra nidba Yohanɛɛsa man, bá san n wagii-wu. Há gwɛɛl ka taaw gobiint kaa. ³⁴ Man lee, maa kpaɸ bag na nida teew mà kaa. Mà bɔhɔɔ welee na l`bee l`daɸ n`juuni. ³⁵ Biilm, Yohanɛɛsa da boo boglamilu ban tɔlg na hú wiir nidba huu. Nen lee, nii t sɔkl n jaɸ na n`nyaag hà wiingan. ³⁶ Man lee, bii b`taaw mà kaa bii ba jeegu ka yata Yohanɛɛsa reb. Bii nnii ɲmɛɛgt mà Sa nn to-ma má ka hɛna tii. ɲmɛɛgt man hɛna tii bɔhɔɔ mà jugun gwɛɛt ka weraa na mà Sa tamn-ma. ³⁷ Biilm, mà Sa tamn-ma, wii mɔma gwɛɛla ka taaw mà kaa. Lee, n`ban fom há noor felaf', n`ta ban nyaan há nɔnga felaf'. ³⁸ N`kpaɸ mad hà gwɛɛt, l`kɔtɔd na n`kpaɸ tia hii Sa nn tamn wii hɛn. ³⁹ N`wia ka nyigaa *Wadbuudgan gwɛɛt ka diila na n`ba n`yuun t`ni neerm m`bee kakefnan mii, l`ba na gwɛɛtii mɔmt bɔhɔɔ mat. ⁴⁰ Gwentaf, n`kpaɸ bag na n`daan mà man na n`yuun neerm mɔmm.

⁴¹ «Mà kpaɸ bag na nidba jahrm-ma. ⁴² Ka saa mà miil na n`kpaɸ sɔkla Sangband. ⁴³ Mà daan mà Sa hidrn, n`ka ba sohdg-ma. Ka hii jeena t daan hayen há hidrn, n`sohd-wu. ⁴⁴ L`saa, n`sɔkla na n`nyɔkm taa, nyɔkb b`ren Sangband dyend man bii ¿ n`bagl-b mɛɸ? ¿ Lan nnii nn bo na n`bɛm n gwɛɛt hɛn tiim? ⁴⁵ Daa diilgm-n na man kee mà tulg-n hoogu mà Sa nɔngan! *Mohiisa kee hà tulg-n-ku. Mohiisyenwii hɛn nnii nn daag. ⁴⁶ Ka n`da tii hà hɛn biilm, nn ta ba n`tii mà hɛn. Maa gwɛɛt nnii fan bed hà wadiin. ⁴⁷ Wo nn ta kpaɸ tia fan hɔd tii hɛn lee, ¿ lan nnii nn ba n`tii maa gwɛɛt?»

YEESU NNII NIDBA DIIT

Yeesua hera kpooni t yad

Ta nyaan Matewa 14.13-21; Markuusa 6.30-44; Lukaasa 9.10-17

6 ¹ Tii n t`kaan, Yeesua t san *Galilee nyaam bal. Bà ta hɔɸl-m na Tiberyaad nyaam. ² Nidfigm t tag há kaa. M`da nyana hoolgu hɛb fan da her ka gbaadaa bɛɸtiiba kuu, lee, n ka tagd há kaa. ³ Há kot duur jugun n kad² wú n hà *gwɛɛt sohdgtba. ⁴ *Yuudaa

6.3 Bà kɔrgu ka weriita t kad, l`weraa na hà bo na hà weriim gwɛɛt.

tiiba *Getgm kasant da ba nyɔɸ! ⁵ Há geed hà kpama n yum nidfigm hɛfnra ka kena hà man. Lee, há gbaam Filf na: «¿ Tee nnii tn ba t`bee t`daɸ kpooni na t`doow nidbambena mɛmbɛe?» ⁶ Há da gbaama welee na hà nyaan fan ba hà leedg tii. Wii mɔma da miil fan ba hà he bii. ⁷ Filfa t tɔgd n bɔhɔɔ na: «Ka bá la log ruuni kwifr, bà kpaɸ bà daɸ kpooni na baaben tia yuun gbeɸga na hà di.» ⁸ Gwɛɛt sohdgtvol bà hɔɸ-wu na Hándrea, Simoon Fetra nyakwɛɛln, wii t bɔhɔɔ na: ⁹ «Budaaga kiiga ba nanaf ka mad kpooni hinu n hɔɸbii hireɸ! ¿ Welee ba l`he ben nidfigmmina?» ¹⁰ Lee wen, Yeesua t bɔhɔɔ na:

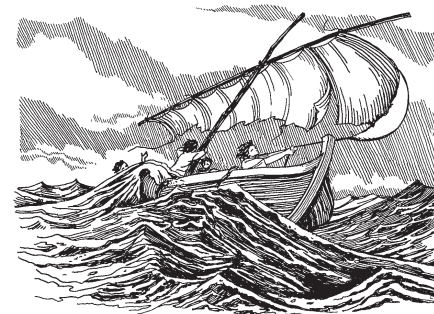
«Biir-n-ba bà kad bà mɛmbɛe!» Moot da ba kaalɛɛn kɔd, tii nnii nidfigmii nn da kad tinan. Nidba bá da ba kan bee, daba da taara wo ruuni hinu. ¹¹ Há logm kpoonhii n seenj Sangband na dii hera ɲmɛɛgb. Lee, n wed bá raarm-fi nidba bá kad bee mɛmbɛe. Há ta safm-ba hɔɸlii wo ban bag lee. ¹² Bá wen diir bà mɛmbɛe n togm, há bɔhɔɔ hà gwɛɛt sohdgtba na bá kolm gbeɸa há tɛl hee na bii daa bɔr. ¹³ Bá nan kolm gbeɸee, há hugl furia kwifr n hareɸ! Ban da diir kpooni hinuɸi l`tɔlm bii nnii.

¹⁴ Nidbee nn da nyan hoolgu Yeesua nn da her kuu lee, bá ka bɔhɔɔ na: «Nidwunwuna nnii *gwɛɛt bɔhɔɔt há da ba hà daan tant hɛn wii mɔma.» ¹⁵ Lee, Yeesua nn mi na baa bà mug-wu n kwɛgdɪ na bà lo-wu huraant lee, há ta ree hayenwu kpamga hɛn duur jugun n ka ba kan hayen.

Yeesua nawdra nyaalm jugun ka ked

Ta nyaan Matewa 14.22-33; Markuusa 6.45-52

¹⁶ Jabr nn da jabaa lee, Yeesua *gwɛɛt sohdgtba t tifdgii nyaam maaru. ¹⁷ Bá jib kpiirgun n ka kedaa Kafarnahuum, balvoln. Nyingu

da nyinn, Yeesua ban vɔhdg-ba. ¹⁸ Há m miim da bah n ka fug ka ba daat. Lee, nyaam t bah n ka dama kimm. ¹⁹ Bà da kaara kpiirgu l`taam wo tana fanu laa haroond. Bá yum Yeesua nawdra nyaam hɛn ka nyufna bà kpiirgu. Ban nyan welee lee, fɔbɛɸgu t mug-ba. ²⁰ Yeesuwii t bɔhɔɔ-ba na: «Mann. Daa solm-n

fobɛɲgu!»²¹ Bá ka bag na bà log-wu, yelmaa, kpiirgu tafaa bá kan nn ked ree tant.

Yeesu nnii kpoonu hú saɲ neerm huu

²² Toɲu nn da vetg lee, nidfigm m' da kpat balvolii ɲɛn mii t yum na kpiirgu kuyengu da beel kan, l' ba na Yeesua da ba jib há *gwɛɛt soɲdgtba man. Bee da nyab bayen. ²³ L' saa, kpiirvont da reda Tiberyaad kɔrgun n taan kaalaɲa Berma kan da seenj Sangband na d' herá ɲmɛɛgb n dɔm nidfigm n kpooni ree. ²⁴ Nidba nn da nyan na Yeesuwu n hà gwɛɛt soɲdgtba bà kpaɲ kan lee, bá jib kpiirtiin n san Kafarnahuu ka bag-wu. ²⁵ Bá san n yum-wu ree, lee n ka gbaama-wu na: «*¿ Raabii, taan laawen nnaɲ!*» ²⁶ Há leed-ba na: «Mà bɔɲɔɔ-n gobiint na waa, ka n' bag-ma, lag na n' bagl-ma na n' homra hoolgu man ɲer kuu kɔtɔd. Háai, n' bagl-ma na nn diir kpooni n togm. ²⁷ Daa ɲɛm-n ɲmɛɛgb ka bag diit t' kofla tii! ɲɛm-n ɲmɛɛgb ka bag diit t' hiida tii! Tii kena n neerm m' bee kakeɲnan mii. *Nida Budaaga kee kà si-n welee diitii. Sa Sangband to-ka gemmnt ka ɲigaa ká ɲɛn há lamba.» ²⁸ Bá saa n gbaam-wu na: «*¿ T' ka ba t' ɲe lan t' bee t' ɲɛm ɲmɛɛgt Sangband nn ɲɔd-t n tii?*» ²⁹ Há leed-ba na: «Sangband ɲmɛɛgb nnii na n' tiim hii d' mɔmr nn tamn wii ɲɛn.» ³⁰ Tii jugun, bá bɔɲɔɔ na: «*¿ Hoolteku nnii vii nn ba v' bee v' ɲe na t' nyaan t' tii v' ɲɛni? ¿ ɲmɛɛtebn vn ɲɛna?*» ³¹ T' yandaba nn da gɛta n kpamloɲun lee, bà da diira diit t' len sangbambiimn wo *Wadbuudgan kaalaɲankena nn bɔɲɔɔ lee na: *Hà da sira-ba diit t' ɲɛn sangbambiimn tii bá jum^z.*» ³² Há leed-ba na: «Mà bɔɲɔɔ-n gobiint na waa, lag *Mohiisa da sira-n sangbambiimn kpoonu, mà Sa saɲl gobiint sangbambiimn kpoonu. ³³ Biilm, kpoonu hú ɲɛn Sangband man huu, huu nnii hú tɛɲdgn sangbambiimn n ka saɲ nidba neerm.» ³⁴ Bá bɔɲɔɔ na: «Berma, saɲm-t welee kpoonhuu kakeɲnan.» ³⁵ Há leed-ba na: «Man nnii kpoonu hú saɲ neerm huu. ɲii há kena mà man wii, kɔm nan kpaɲ kuu-wu felah'. L' saa hii há tia mà ɲɛn wii, nyunyuuu nan ta kpaɲ kuu-wu felah'. ³⁶ Mà da fetg-n-t bɔɲɔɔb, n' nyana-ma, gwentaɲ, n ka la kpaɲ tia. ³⁷ Biiba mà Sa nn to-ma bee mɛmbee, baa bà daan mà man. Mà kpaɲ kee mà vo hii há kena mà man wii. ³⁸ Lag na mà hofntn sangbambiimn na mà

6.31 Gwɛɛtii ba Yum78^{an}.24.

ɲɛm man sɔkla bii, mà hofntn na mà ɲe hii há tamn-ma wii sɔklb. ³⁹ Ngu hii há tamn-ma wii kpaɲ bag na mà bɔrii ɲan to-ma bee ni hii. Lee, na mà nan himii-ba gokaawrd goor. ⁴⁰ Biilm, mà Sa sɔklb nnii na, biiba bá tɔɲr Budaaga ka tia kà ɲɛn bee mɛmbee soɲdg neerm m' bee kakeɲnan mii. L' saa maa nan himii-ba gokaawrd goor.»

⁴¹ Lee wen, *Yuudaa tiiba t baɲ n ka nyeera hà gwɛɛt, l' kɔtɔd na hà da beda na wii nnii kpoonu hú hofntn sangbambiimn huu. ⁴² Bà da bɔɲɔɔ na: «*¿ Lag wii nnii Yeesua? ¿ Lag wii nnii Yoosefa kwɛɛla? T' miil hà sawu n hà nya. ¿ Lan nnii ɲan ba hà bee hà biir na hà hofntn sangbambiimn nii?*» ⁴³ Há leed-ba na: «Saa-n taa waruub! ⁴⁴ ɲii kpaɲ hà bee hà daan mà man ka mà Sa há tamn-ma wii ba dar-wu, lee na, maa nan himii-wu gokaawrd goor. ⁴⁵ N' ba n' bee n' kaal gwɛɛtntina *gwɛɛt bɔɲɔɔtba wadiin. L' beda kan na: *Sangband kee d' weriim bà mɛmbee.* Nid baaben tii há fum mà Sa noor n soɲd hà weriib wii, hà ba hà daan mà man. ⁴⁶ ɲii ban nyaan mà Sawu felah', ka l' kpaɲ na há ɲɛn Sangband man n daan wii. Wii lee, wii nyana mà Sa. ⁴⁷ Mà bɔɲɔɔ-n gobiint na waa, hii há tia wii ba n neerm m' bee kakeɲnan mii. ⁴⁸ Man lee, man nnii kpoonu hú saɲ neerm huu. ⁴⁹ N' yandaba nn da la diir diit t' ɲɛn sangbambiimn tii lee, ¿ t' kew na bà daa kpaɲ? ⁵⁰ Lee, kpoonu hú tɛɲdgn n sangbambiimn huu nn ba lee, hii hà juu-hu wii nan kpaɲ ku. ⁵¹ Man nnii neerm kpoonu, hú hofntn n sangbambiimn. Ka hii t di welee kpoonhuu, hà ba hà neer kakeɲnan. ¿ Kpoonu man kee mà si nidba na bá di bà neer huu nnii bee? ɲuu nnii mà mɔm mà gbanu.»

⁵² *Yuudaa tiiba nn homr welee lee, n baɲ n ka kpaɲ bayen tulgu tulgu ka bɔɲɔɔ na: «*¿ Lan nnii nidwunwuna nn ba hà to-t hà gbanu na t' dia?*» ⁵³ Lee, há bɔɲɔɔ-ba na: «Mà bɔɲɔɔ-n gobiint na waa, ka n' kpaɲ ju *Nida Budaaga gbanu ka nyi ká jiim, neerm kpaɲ m' bɛm n' ni. ⁵⁴ ɲii há ju mà gbanu ka nyi mà jiim wii ba n neerm m' bee kakeɲnan mii, l' saa, maa nan himii-wu kuumn gokaawrd goor. ⁵⁵ Mà gbanu ba na diitn biilm, mà jiim ta ba na daamn biilm. ⁵⁶ ɲii há ju mà gbanu ka nyi mà jiim wii neera mà ni, mà ta neer há ni. ⁵⁷ Mà Sa há tamn-ma wii ni ba neerm. Wii ɲɛna mà neer. Lee, hii há doow ɲayen n mà gbanu wii, maa mà ta ɲɛm hà neer. ⁵⁸ Kpaɲ-n! Kpoonu hú hofntn sangbambiimn huu nanaɲ'. ɲu kpaɲ boo n' yandaba nn da diir n kpiidr huu. ɲii há ju kpoonɲunɲuna wii ba hà neer kakeɲnan.»

Yo

⁵⁹ Yeesua da bɔhɔɔ gwεεtii Kafarnahuum *Yuudaa tiiba kpoglb disakun ka heewr n weriib.

⁶⁰ H́a *gwεεt sohdgtba nn da kewlg gwεεtii lee, bá kɔd t ka bɔhɔɔ na: «Gwεεtntina ba gemm na bá sohdg-t. ¿Wen ba hà kewlgm-t?»

⁶¹ Yeesua da miig hɔm na há gwεεtii ba t`daan n nyeerb hà gwεεt sohdgtba huuga. Tii kaa nnii han da gbaam-ba na: «¿L` haama-nn? ⁶² Ka n`dan n yum *Nida Budaaga ηmeta ka kota kà kan da ba ree de, ¿n`biir na laa? ⁶³ *VoROOM sahl neerm. Gbanu henu kpañ bii. Gwεεt man bed-n tii ba na VoROOMn, ka ta ba na neermn. ⁶⁴ Gwentah, biiba ba n`huuga ka kpañ tia.» Biilm, Yeesua da miina kɔtɔdn weem biiba bá da kpañ tia n hii há nan gweedma-wu wii.

⁶⁵ H́a hewl na: «Tii kaa nnii man bed-n na hii kpañ hà bee hà daan mà man ka Sangband ba si-wu huru.» ⁶⁶ L`vuuguu n jah, há gwεεt sohdgtba kɔd t dar bayen n saa n ka ta kpañ tagd hà kaa. ⁶⁷ Lee wen, Yeesua t tint hayen kwifr n barehbee weenn n gbaam-ba na: «Nen de, ¿nii kpañ n`nyabn?» ⁶⁸ Lee, Simoon Fetra t leed-wu na: «Berma! ¿T`nyab t`san wen man? Ba n gwεεt t`sah neerm tii. Neermii beel kakehnan. ⁶⁹ Ten lee, tii da lo t`daagbii membii v`hen n ka mi hɔm na ven nnii Buuda, Sangband nn tamn wii.» ⁷⁰ Yeesua t leed-ba na: «Kwifr n barehba nen, ¿lag man bantg-n? Gwentah, n`ni bilma ba na kunidn.» ⁷¹ H́a da bɔhɔɔ welee ka hel Simoona Kariyoot tia kwεεl Yuudaasa. H́a da ba na kwifr n barehbee ni bilmn. Wii da beel hà rεε Yeesua.

YEESU NNII SUGT KASANT KɔTɔD

Yeesua teelba kpañ tia na wii nnii hii Sangband nn bantg wii

7 ¹ Tii n t`kaan, Yeesua t lintgii n *Galilee tant. H́a da kpañ bag na hà lint n *Yuudee, l`kɔtɔd na *Yuudaa tiiba bermba da bagl na bà kuu-wu. ² Yuudaa tiiba *Sugt kwεεn kasant da ba nyɔh'. ³ H́a teelba t bɔhɔɔ-wu na: «Nyab nnañ v`san Yuudee tantn, ka bo na v`*gwεεt sohdgtba ta nyaan kan vn hɛna bii! ⁴ ¿H́ii daa ka bag na bá miim-wu n ka ηmeta ka fohma han hɛna biin? Ka v`hɛna ηmεchɔmb wennaa, hɛm na nidba miig-v!» ⁵ Biilm, Yeesua teelba mɔmba da

6.60 ¿Wen ba hà kewlgm-t? Baa bà bee bà ta hom na ¿Wen ba hà kewlgm-wu?

kpañ tia hà hɛn. ⁶ H́a leed-ba na: «Mà vuugu ban taan. Nen lee, l`bee nen n hɔm baa laawena. ⁷ Nidba kpañ bà bee bà nyaahaam-n. Man lee, bà nyaaha-ma, l`kɔtɔd na mà bɔhɔɔ-ba na bá ηmεεgt kpañ hɔm. ⁸ Nii ked kasant, maa kpañ mà san kasantntina na mà vuugu ban taan.» ⁹ H́an bed-ba welee lee, n kpañ n ka ba Galilee tantn.

Yeesua san sugt kasant

¹⁰ Yeesua teelba wen san kasant, há ta san. H́a da kpañ hɛna na bá miig na hà daann, hà da ba fohmgan. ¹¹ *Yuudaa tiiba bermba da bagl-wu kasantiin ka gbaama taa na: «¿H́a ba nan tee?» ¹² Nidfigm da warwa hà gwεεt kɔd. Biiba da bɔhɔɔ na: «Nidhɔmn», l`saa volba bɔhɔɔ na: «H́aai, hà hogla nidba.» ¹³ Wo bà membee nn da sol bermbee fobefgu lee, hii t ka kpañ bɔhɔɔ há gwεεt wiingan.

¹⁴ Kasantii goora da fetg radgm. Yeesua t san *Sangband haarn n bah n ka weraa gwεεt. ¹⁵ L`da hɛna *Yuudaa tiiba yolaa, bá ka gbaama taa na: «¿H́a her lan n ka mi *Wadbuudgan gwεεt wennah ka ba kpɛlɛ-t rii felah?» ¹⁶ H́a leed-ba na: «Bii man werii-n bii ba rɛn mà man. Mà sohdg-b hii há tamn-ma wii man. ¹⁷ Ka hii t to hayen na hà he Sangband sɔklb, hà ba hà bee hà miig na mig bii man weraa bii rɛn Sangband man laa, mà gwεεla n mayen mà gemmntn. ¹⁸ H́a gwεεla hayen hà hidrn wii bagl hayen hà nyɔkb. Lee, ka hii geewa na bá nyɔkm hii hà tamn-wu wii, wii nnii gobiint tia. Gokaat kpañ hà ni. ¹⁹ *Mohiisa da to-n *bahlb, gwentah, n`ni hii kpañ hɛna b`jugun. ¿Ben kaa nnii nn bag na n`kuu-ma?» ²⁰ Nidfigm t leed-wu na: «Ba n kunida, ¿wen bag na hà kuu-vii?» ²¹ H́a tɔgd n bɔhɔɔ-ba na: «Ŋmεεgb byenb nnii man her, l`hɛm n`membee yolaa. ²² Diilg-n hɔm! Mohiisa da sira-n wad na n`*bɔdm nidba, l`ba na lag wii da degdg kowtii, da t`yandaba retrn. Ln ba welee lee, l`kpañ jaarña na n`*bɔtg hiiwu *Saabaat goor, ¿laa bee? ²³ Ka bà bɔta budaaga kiiga Saabaat goor na bà vala Mohiisa bahlb, ¿ben kaa nnii n`ni nn weera n man na mà gbaad nidwu há bilmrii Saabaat goor? ²⁴ Daa yaam-n ka geewa nida nɔnga, yaam-n yaagu kù ba sɔbb!»

²⁵ *Yerusalem tiiba t yum welee, n ka gbaama na: «¿Lag nidwunwuna nnii ban bag na bà kua? ²⁶ Kpañ-n han gwεεla hà sɔklbn hii kpañ bɔhɔɔ-wu lia! ¿Laa t`huraamba miig na wii nnii *Krist Sangband nn bantg wii biilm le? ²⁷ Wunah lee, t`miil há kan red, l`ba na Kristwii daa kenaa, hii kpañ kee hà miim há rɛnlarña.»

²⁸ Lee wen, Yeesua la weraa *Sangband haarn. H́a tool na: « ǀ N` miil-ma hom biilm, ka ta mi mà kan manana? Gwentaf, miim-n na mà ba daan mayen mà hidrn, lee, hii há tamn-ma wii ba gobiint tia. N` ta kpaá mii-wu mef'. ²⁹ Man lee, maa miil-wu, l`kótod na mà ren wii man n daan, l`ba na wii tamn-ma.» ³⁰ Lee wen, bá ka bag na bà mug-wu, gwentaf, hii t ka ba tarm hà hen na há waaru ban taan. ³¹ Nidfigmiin, nidba kod t la tii hà hen. Bà da gbaama na: « ǀ Krista daa kena hà he hoolgu heb l`yatg nidwunwuna nn her bii? »

³² Ban warwa taa nidfigmn Yeesua jugun tii t taai *Farisii tiiba tobhan. Lee, *gotibermba n Farisii tiiba t tom Sangband haar hen kigdba na bà mug-wu. ³³ H́a bōhōo-ba na: «Mà bee saf, mà kpaaf mà hiidg. Lee n l`kaann, mà da mà ηmetgii há tamn-ma wii man. ³⁴ N` kee n` bagm-ma ka kpaá yuu-ma, ka kpaaf n` bee n` san mà kan ked ree.» ³⁵ H́an bed welee lee, *Yuudaa tiiba bermba t baf n ka gbaama taa na: « ǀ H́a ba hà san tee na t` bagm-wu ka kpaá yuu-wii? ǀ Laa hà bo na hà san Yuudaa tiiba bá yadr taa Grées tiiba man bee le? Ka l`ba he hom, hà baa na hà san hà ta werii Grées tiiba. ³⁶ ǀ H́a bo na hà biir na lan ka bōhōo na: T` kee t` bagm-wu ka kpaá yuu-wu, ka ta kpaaf t` bee t` san hà kan ked ree? »

³⁷ Kasantii gokaawrd da ba na gobermr nnii. Yeesua t jehnt nidfigm huuga n tool na: «Ka nyunyuudu mad hii, hà daan mà man hà nyi. ³⁸ Wo *Wadbuudga nn bōhōo lee, *neerm nyaalm kolberma kee hà gbuhm hii há tia mà hen wii ni.*» ³⁹ H́a da bōhōo welee l`hel *Vohoom bá da tia hà hen bee nn nan sohda mii. Biilm, lee wen, Vohoom ban hohntn, blaaf kaa na Yeesua nyokb ban riir wiingan.

⁴⁰ Nidfigmiin, nidba bá homr Yeesua gwεεt bee, bá kod t ka bōhōo na: «T` kpaá nigaa. Nidwunwuna nnii *gwεεt bōhōot ban hōd wii biilm.» ⁴¹ Volba da bōhōo ka dihaa n bà ni na: «*Kristn.» Volba kir ka bōhōo na: « ǀ Krista ba hà bee hà bεm na Galilee tia? ⁴² Wadbuudga kpaá bōhōo na, ǀ Sangband nn bantg wii kee hà bεm na *Daviida yakiiga? ǀ Na bà kee bà meed-wu Betlechem Daviida kōrgu nii? » ⁴³ Lee, nidfigm t rad taa Yeesua kaa. ⁴⁴ Bá ni biiba t ka bag na bà mug-wu, gwentaf, hii t ka ba tarm hà hen.

⁴⁵ Sangband haar hen kigdbee t ηmetgii *gotibermba n *Farisii tiiba man. Bee t gbaam-ba na: « ǀ N`ba mug-wu n daan n na laa? »

⁴⁶ Bá leed-ba na: «H́ii ban gwεεl wo nidwunwuna nn gwεεl lee.»

⁴⁷ Farisii tiiba na: « ǀ N` bōhōo na bee? ǀ Nii ta saa hà hogl-nn? »

⁴⁸ ǀ T` huraahii laa Farisii tiifhii tii hà henn? ⁴⁹ Lee, nidfigmiin, hii kpaá mi Mohiisa *bafhb, biiba nnii ln gwεεl bá kaa nobefr.»

⁵⁰ Nikōdema da ba Farisii tiibee huuga. Wii nnii há da san miim Yeesua man wii. H́a bōhōo-ba na: ⁵¹ « ǀ T` bafhb safh-t huru na t` dar hii tobr ka ba hom lli hà noon, ka ta kpaá mi há reb kohln? »

⁵² Bá leed-wu na: « ǀ Ta ven nnii Galilee tiigun? Bag Wadbuudgan hom! Gbaam v` hom! Ba v` nyaan na *gwεεt bōhōothii ban ren Galilee tantn felaf'!»

Yaruutfōghii gwεεt

[⁵³ Tii n t` kaan, baaben tia t ηmet ka kulaa haa.

8 ¹ Yeesu lee, wii t san Kpaamtiit duuga jugun. ² Goorii tonu vetr, há ηmetgn hateekwεεn weem *Sangband haarn, nidfigm t ka hefr taa hà kpama. H́a kad n baf n ka weraa gwεεt. ³ Yelmaa, *bafhb weriitba n *Farisii tiiba t daan n fōghiiwu n kwεgdi. Bà da togdg-wu hà heewr n yaruub. Bá jibl-wu nidfigm huuga n jehf-wu Yeesua nongan yakk, ⁴ n bōhōo na: «Berma, t` togdg fōgwwunwuna hà yarwa. ⁵ Mohiisa *bafhb safh-t wad na t` kuum wenna fōgbee n tana. Ven de, ǀ vii bōhōo na lan gwεεtii henii? »

⁶ Bà da bōhōo welee na há loo bá kpaan, bà nyaan tiit na bà tulg-wu. Yeesua t bafh hà jugu n ka hoor tijan n hà nabii. ⁷ Bee tidr ka gbaama goyenguu.

Lee, há vii há jugu n bōhōo-ba na: «N` ni hii há ban he fubefga felaf wii bεm noogr na hà lotg-wu tand.» ⁸ H́an bed welee lee, n ηmet n bafh há jugu n ka ta hoor tijan. ⁹ Ban homr welee lee, n baf n ka nyaba hayen hayen ka baf n kpalmba. L` saa fōgwii n jaf Sangband haarn, hà jehf Yeesua nongan nidfigm huuga. ¹⁰ Lee, Yeesua t ka via hayen n gbaam na: «Taa nya, ban tulg-v hoogu bee, ǀ bà ba tee?, ǀ hii ba dar v` tobrn? » ¹¹ Wii t leed-wu na: «Berma, bilma mōma ba tarm mà hen.» Lee, há bōhōo-wu na: «Maa ta kpaaf mà dar v` tobr. Keda! Gwentaf, jana n jahaa, daa ta mōog fubefga heb! »]

Yeesua weraa Sangband haarn

¹² Yeesua t lilm gwεεlb n nidfigm n bōhōo na: «Man nnii tant hen wiinga. H́ii há tagd mà kaa wii kpaaf hà ked nyeetn, hà ba hà bεm n wiinga l` saf-wu neerm.» ¹³ *Farisii tiiba nn homr welee lee, n

leed-wu na: «Bɔhɔɔ vyen v` gwεεt, v` ret bɔhɔɔ tii kpaɲ daft tiit.»
 14 H́a leed-ba na: «L`ba biilm welee na m̀a bɔhɔɔ mayen m̀a gwεεt, gwεntaɲ, mat bɔhɔɔ tii ba gobiint, m̀a miil m̀a kan rɛn, ka ta mi m̀a kan ked. Nen lee, n`kpaɲ mi m̀a kan ked ree, n`ta kpaɲ mi m̀a kan kulaa ree. 15 Nii yaa wo nida nn yaa lee, man lee, maa kpaɲ yaa n hii. 16 Ka l`he na m̀a yaa, m̀a yaam ba m`bɛm sɔbb, l`kɔtɔd na m̀a kpaɲ mayen ka yaa. M̀a n m̀a Sa h́a tamn-ma wii t`yaan. 17 Lee, ζ l`ba hɔr n`*baɲlb wadgan na, ka nidba barehba t`hig goyengu jugun na b́a t`bɔhɔɔ tii ba gobiint? 18 M̀a gwεεla mayen m̀a hidrn, l`saa m̀a Sa h́a tamn-ma wii ta bɔhɔɔ mat.» 19 B́a gbaam-wu na: «ζ V`sawii ba tee?» H́a leed na: «N`kpaɲ mii-ma ka ta kpaɲ mi m̀a Sa. Ka nn miim-ma, nn ta miim m̀a Sa.» 20 Yeesua da gwεεla welee ka weraa gwεεt *Sangband haarn ka kad b́a kan saɲ want ka lɔɔ ree kpaɲga. H́ii t`ka ba magii na h́a mug-wu na waaru ln lo na l`he welee huu ban taan.

21 Yeesua t`lilm-ba bɔhɔɔɔ na: «Man lee, m̀a nyaban. N`kpaɲ n`bee n`san m̀a kan ked ree. L`saa n`kee n`bag-ma n`fel, n`kpiidr ka ba n`fubɛhiin. N`kpaɲ kee n`bee n`san m̀a kan ked ree.» 22 H́an bed welee lee, *Yuudaa tiiba bermba t`ka gbaama taa na: «ζ H́a bo na h́a ku hayen laa? ζ H́a bo na h́a biir na lan ka bɔhɔɔ gwεεtina na t`kpaɲ kee t`bee t`san h́a kan ked ree?» 23 Lee, h́a bɔhɔɔ na: «Nii ba na tant heɲl-n, man lee, sangbambiimn tii nii man mi. Tantntina heɲl n`nen, lag tantntina heɲl n`man. 24 Tii kaa nii man bed-n na: N`kee n`kpiidr ka ba fubɛɲgan. Biilm, ka n`kpaɲ tia na man nii *hii h́a bee wii*, n`nan kpiidr ka vɛɲr fubɛɲgan. 25 B́a gbaam-wu na: «ζ Ven nii wenii?» H́a leed-ba na: «M̀a manna ka bɔhɔɔ-n-t. 26 M̀a ba n`gwεεt kɔd na m̀a biir t`hɛl-n, ka ta ba n`gwεεt kɔd na m̀a yaa n`nn. H́ii h́a tamn-ma wii ba na gobiint tiin, lee, m̀a faa nidba bii man kpeɲɲ h́a man bii.»

27 B́a da kpaɲ hum na h́a bɔhɔɔ-ba h́a Sa gwεεt. 28 Lee, h́a hewl na: «Nn kee n`vii *Nida Budaaga n`faaga lee, lee wen, n`miig na man nii *hii h́a bee wii*, n`ta miig na m̀a kpaɲ h́ena bii mayen m̀a sɔkɲb, lee, na m̀a gwεεla n`nn m̀a Sa nn werii-ma bii. 29 Biilm, hii h́a tamn-ma wii ba m̀a man. H́a ba saa-ma mayen. M̀a h́ena bii b`bee-wu loogu bii n`jaf'.» 30 H́an gwεεl welee lee, nidba kɔd t`tii h́a h́en.

31 Lee, Yeesua t`bɔhɔɔ *Yuudaa tiiba bermba b́a tii h́a jugun bee na: «Ka n`mad gwεεt man faa-n tii hɔm, n`bɛm m̀a *gwεεt

soɲdgtba biilm. 32 Lee, n`miig gobiint, l`saa gobiint he n`bɛm nyen n`bolmɲ.» 33 B́a leed-wu na: «Ten, ten ba na *H́abrahaama yakii ten, t`kpaɲ na hii yuummba. ζ Lan nii vn ba v`bee v`biir na t`bɛm tyen t`bolmɲ nii?» 34 H́a bɔhɔɔ na: «M̀a bɔhɔɔ-n gobiint na waa, hii h́a h́ena fubɛɲga wii ba na fubɛɲga yuumn. 35 L`ba na yuuma kpaɲ na haar tiin. Haar kwεεl lee, wii ba na haar tiin kpaalaa. 36 Ka l`ba na kwεεla saɲl-n voɲoor laa ben, lee wen n`bɛm nyen n`bolmɲ kpaalaa. 37 M̀a miil na nen nii H́abrahaama yakii. Ln la ba welee lee, n`ka bag na n`kuu-ma na m̀a gwεεt kpaɲ n`kaalaɲa n`kwεεwan. 38 Man lee, m̀a gwεεla ka bɔhɔɔ man nyan m̀a Sa man bii gwεεt. Nen lee, nii h́ena nn kpeɲɲ n`sa man bii.» 39 B́a tɔgd na: «Tii sa nii H́abrahaama.» H́a nan ηmɛl-ba na: «Ka nn bɛm na H́abrahaama yakii biilm, nn ba n`hɛm h́a dela. 40 Ln ba na n`hɛm h́a dela lee, n`ka bag na n`kuu-ma. ζ Ben kaa? Na m̀a bɔhɔɔ-n gobiint wo man kpeɲɲ-t Sangband man lee. H́abrahaama da ba he wo nn h́ena lee felaf'. 41 N`h́ena kpaalaa wo n`sa nn h́ena lee.» B́a leed-wu na: «Lag ten nii raart. T`ba n`sa hayenwu ligaf'. Wii nii Sangband.» 42 H́a leed-ba na: «Ka Sangband nn bɛm na n`Sawu biilm, nn sɔkɲm-ma, l`kɔtɔd na wii sɔkɲb h́en nii man daan nanahreen, ta wii hidrn nii man daan n`huuga. M̀a ba daan mayen m̀a hidrn, wii tamn-ma. 43 ζ Na lan nii nn kpaɲ hum mat bɔhɔɔ tii? N`kpaɲ bea na n`hɔm-t l`kɔtɔd na n`ba mag na n`soɲdg-t. 44 N`sa nii Kunida, n`ka ta bag na n`hɛm wo han h́ena lee. H́a manna ka ba na nidkuuda. H́a kpaɲ h́ena bii n`gobiint na gobiint kpaɲ h́a man. H́a wen hogla, h́a ka gwεεla h́a gwεεt na wii nii gokaat tia, ka ta ba na gokaat sa. 45 Man lee, m̀a bɔhɔɔ gobiint. Tii mɔmt kaa nii nn kpaɲ tia. 46 ζ N`ni wen ba h́a bee h́a werii na m̀a kɔɲl bii byenb mɔmb? Ka m̀a bɔhɔɔ gobiint, ζ ben kaa nii nn kpaɲ tia m̀a gwεεt? 47 H́ii h́a ba na Sangband heɲl-wu wii kewla d`gwεεt. Ka n`kpaɲ kewla-tii, l`weraa na lag Sangband heɲl n`nn.»

48 B́a leed-wu na: «T`ba n`gobiint na t`biir na ven nii *Samarii tiigu, na ba n`kunida.» 49 H́a leed-ba na: «H́aai! M̀a kpaɲ n`kunida, m̀a jeenla m̀a Sa, nii nima-wu. 50 M̀a kpaɲ bag na m̀a nyɔkm m̀a mɔma. Jeena h́ena-ma welee ηmɛεgbii. Wii yaa yaagu. 51 M̀a bɔhɔɔ-n gobiint na waa, hii h́a vala m̀a gwεεt wii nan kpaɲ ku felaf'.»

52 Lee wen, *Yuudaa tiiba bermba t`bɔhɔɔ na: «Gwelɲa, t`miig nii na ba n`kunida. *H́abrahaama da kpiiran, *gwεεt bɔhɔɔtba t`ta

kuum, ζ vii t ka bohoɔ na hii há hεna v`gwεet jugun wii nan kpaá ku felah? ⁵³ ζ Diila na ba berm ka yata t`Yandaa Hábahaama há kpiir wii laa, gwεet bohoɔtba bá da ta kpiidr bee mεmbee le? ζ Log vyen na wenii?» ⁵⁴ Há leed-ba na: «Ka man nyokm mayen, mà nyokbii nn kpañ b`bem daft tiit. Hii há nyoka-ma wii nnii mà Sa yen, nn ta hoh na Sangband wii, ⁵⁵ ka ta kpaá mii-wu mεñ!. Man lee, mà miil-wu. Ka mà biir na mà kpaá mii-wu, mà bem gokaat tii wo nn ba lee. B`bee bii nnii na mà miil-wu ka ta hεna hà gwεet jugun. ⁵⁶ N`yandaa Hábahaama da nyaaga ka diila na hà nyaan mà daanm goor. Hà da nyana-d n hu n nyaagb.» ⁵⁷ Lee wen, bá bohoɔ na: «ζ Bee? Ban ta bina kwεñnu n ka bohoɔ-t na nyana Hábahaama.» ⁵⁸ Há leed-ba na: «Mà bohoɔ-n gobiint na waa, safn na bà meed Hábahaama, *maa bee*.» ⁵⁹ Hān leedg welee lee, bá bañ n ka tigaa tana na bà lod-wu. Lee, há boorm yem nidfigm huuga n rorm *Sangband haarn.

Yeesua gbaad joomhii

9 ¹ Yeesua nn da red n ka nyaba lee, n yum huru kpaanga nidhii há joom, l`ba na há joomgee, bà meedra-wu n kan. ² Há *gwεet sohdgtba t gbaam-wu gwεetntina na: «*Raabii*, biir-t! ζ Wen fubeñhii saa na bá meed nidwunwuna n joomga? ζ L`ba na hayen hà rei laa há reba rei le?» ³ Há leed-ba na: «Tintii kpaá bañ n há fubeñhii laa, há reba fubeñhii. L`hera welee na l`tag n wii hεn nidba mεmba bee bà nyaan Sangband nn ba d`bee d`he bii. ⁴ L`ba na t`hem muunun hii hà tamn-t wii ηmεεgb. Nyingu kenan. Kú daa taana, hii kpañ hà bee hà hem ηmεεgb. ⁵ Mà wen bee tant jugun, má ka ba na tant wiinga.»

⁶ Hān bed welee lee, n tuu nyanyaar n soɔm tant n tatr joomwii niini. ⁷ Lee n l`kaan, há bohoɔ-wu na: «Ked v`hig v`nonga Siloowa biirn!» –Siloowa kotod nnii na: «Tumta»–. Joomwii t san n higm, n ηmetgn ka yu. ⁸ Há kpaama tiiba n bá daa ka yu hà jamaa bee t ka bohoɔ na: «Nidwunwuna, ζ lag wii nnii há daa ka kad ka jamaa want?» ⁹ Volba t ka bohoɔ ka dihaa n bà ni na: «Wii mōm nnii.» Volba kia ka bohoɔ na: «Lag wii nnii, hii tōna-wu tōnuñ!» L`saa wii mōma bohoɔ na: «Mà mōmn.» ¹⁰ Lee wen, bá bañ n ka wii-wu ka gbaama-wu na: «ζ L`her lan le v`niini t muudaa?» ¹¹ Há leed na: «Nid ban hoh na Yeesu wii hera tant n tatr mà niini n bohoɔ-ma na

mà san Siloowa biirn mà hig mà nonga. Má san n higm mà nonga, yelmaa n ka yu kpanyah'!» ¹² Bá gbaam-wu na: «ζ Wii de, hà ba tee?» Há leed-ba na: «Mà kpaá mi.»

¹³ Bá logm nid há da joom wii n san-wu n *Farisii tiiba man. ¹⁴ L`ba na *Saabaat goor nnii Yeesua nn da her tant n hem nidwii niini t muud. ¹⁵ Farisii tiiba bee t ka lil-wu gbaamb In her safn há ka yu lee. Há leed-ba na: «Hā hera tant n tatr mà niini, má san n higm mà nonga le n ka yu kpanyah'.»

¹⁶ Hān bed welee lee, bá ni biiba t ka bohoɔ na: «Nidwii lañ kpañ hà bee hà ren Sangband man, l`kotod na hà kpaá vala Saabaat goor.» Volba bohoɔ na: «ζ Lan nnii fubeñtia nn ba hà bee hà he hoolgu jugu jugu welee?»

Lee, bá rad taa saagu saagu. ¹⁷ Lee wen, bá ηmet n gbaam joomwii na: «Ven de, ζ vii bohoɔ há muudg v`niini wii gwεet na bee?» Há leed na: «*Gwεet bohoɔtn.» ¹⁸ *Yuudaa tiiba bermba t ka kpaá tia na nidwii da ba na joomn, l`dan n hem há ka yu kpanyah'. Lee, bá hohñ hà reba, ¹⁹ n gbaam-ba na: «ζ Nidwunwuna ba na n`kwεeln biilm? ζ Bà meedra-wu hà ba jooma biilm? ζ L`hem lan gwelña há ka yu?» ²⁰ Há reba t leed na: «T`miil hōm na t`kwεeln, na t`meedra-wu há joom. ²¹ Lee, t`kpaá mi In her safn na há yum gwelña lee. T`ta kpaá mi há muudg há niini há ka yu wii. Gbaam-n-wu n`mōmba! Hà berñn, hà taara na hà biir há jugun gwεet.»

²² Há rebee da gwεela welee na ban da sol Yuudaa tiiba bermba fobeñgu. Biilm, bee mōmba da fetg mugm na ka hii t tii na Yeesu nnii Sangband nn bantg wii, bà voo-wu bá *kpoglb disakun. ²³ Tii kaa nnii joomwii reba nn da leedg na: «Hā berñn, gbaam-n-wu n`mōmba!»

²⁴ Farisii tiiba t wed bá daan n nid há da joom wii tōmrefdrn n bohoɔ-wu na: «Biir-t gobiint Sangband nongan! T`miil na nidwii ba na fubeñtiin.» ²⁵ Há leed-ba na: «Mi na fubeñtiin laa, lag fubeñtia, mà kpaá mi kan lii. Man mi bii nnii na mà da ba jooma, lee, gwelña mà yuln.» ²⁶ Bá mōɔ-wu gbaamb na: «ζ Hā her-v ben mōmguu? Mōɔg-t bohoɔb! ζ Hā her lan n muud v`niini?» ²⁷ Há leed-ba na: «Mà fetg-n-t bohoɔb n`ka ba kewlg n man, ζ ben kaa nnii nn bo na mà lil-n-t bohoɔb? ζ Laa nii ta bo na n`kitg hà *gwεet sohdgtba le?» ²⁸ Lee wen, bá bañ n ka suu-wu ka bohoɔ-wu na: «Ven nnii nidwii gwεet sohdgtba. Ten lee, ten nnii *Mohiisa gwεet sohdgtba. ²⁹ T`miil na Sangband da gwεel n Mohiisa. Wunwii lee, t`kpaá mi

há kan mannan.» ³⁰ Nidwii t leed na: «L`hera-ma yɔlaa yem na nii ta bɔhɔɔm na n`kpa mi hii há muudg mà niini wii kan mannan. ³¹ Nidbee mɛmbee miil na Sangband kpa kewla n fubɛftiiba. Lee, ka hii vala-d ka hɛna dn sɔkla bii, d`ka kewla-wu. ³² Tant nn mana n jana, hii ban hom bà bɔhɔɔ na, hii hera joomhii t ka yu bá da meed halafwu n joomga. ³³ Ka nidwii da ba ren Sangband man, fan kpañ hà bee hà he bii.» ³⁴ Bá leed-wu na: «¿Bɔhɔɔ na bee? Bà meedra-v v`vɛhr fubɛhgan, ¿v`ka bo na v`werii tenwu rarm laa?» Lee, n voom-wu bá kpoglb disakun.

³⁵ Yeesua t hom na bà voora-wu. Há san n yum-wu n gbaam-wu na: «¿Tia *Nida Budaaga hɛnii?» ³⁶ Nidwii t leed-wu na: «¿Kee nnii wenii? Berma, werii-ma-ka na mà bee mà tiim ká hɛn!» ³⁷ Há leed-wu na: «Nyana-ka, kee mɔmga gwɛla n vn.» ³⁸ Nidwii t bɔhɔɔ na: «Berma, mà tian», lee n gbafnt dind Yeesua nɔngan. ³⁹ Lee wen, há bɔhɔɔ na: «Mà daan tantntina hɛn na mà lo yaagu, ka bo na bá kpa yu bee yum, l`saa bá yu bee kitg joomba.»

⁴⁰ *Farisii tiiba bá da ba hà kpama bee t hom gwɛɛtii n gbaam-wu na: «¿Tii ta ba na joomban tn min?» ⁴¹ Há leed-ba na: «Ka nn bɛm joomba biilm, nn kpañ n`bɛm n fubɛhga. Wo nn bɔhɔɔ na n`yuln lee, welee nnii n`fubɛhga nn la bee.»

Kimthɔma

10 ¹ «Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa: «Ka hii ba jib n fei kodiir noor, n ka kota dabid na hà jib n kaalanjeenga, wiilaf ba na bawdn, ka ta ba na nidkuudn. ² Há jiba n kodiir fiid noor wii, wii nnii fɛskimta. ³ Há kiig kodiir hɛn wii ba hà rawdg-wu, fei hom há noor. Hà hohf han hef hii volgu n kú hidr, volgu n kú hidr ka rea-fi. ⁴ Han

Yuudaa tiiba kodiir

ba hà ree hii ba na há refin. Han rea-fi bal lee, n ka ked hì nɔngan hì tagd-wu, l`kotɔd na hì miil há noor. ⁵ Hì kpañ hì tag saanfii felaf'. Ka hí nyaan-wu, hí solm vɔkun na hì kpa mi saanba noor.»

⁶ Welee nnii Yeesua nn da gwɛɛl-ba nawdlamnmina bá ka ba hom fan bo na hà biir-ba tii. ⁷ Lee, há ta bɔhɔɔ na: «Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa: Man nnii *fɛbii kodiir fiid noor. ⁸ Bá daan mà nɔngan bee mɛmbee da ba na bawdba n nidkuudban. Lee, fɛbii t ka ba kewlg n ban. ⁹ Man nnii fiid noor. Há jiba ka tagaa n mà hɛn wii, l`kee l`daf há jugu. Há kee hà beem ka jiba ka ror há sɔklbn ka yu há diit. ¹⁰ Bawd lee, wii kena na hà baaw, laa hà ku ka kwe lakwɛn, laa hà kohf. Man lee, maa daan na mà log mà neerm mà to fɛbii na hí bɛm n neerm na hì bɛm n mn kpaalaa. ¹¹ Man nnii kimthɔma. Kimthɔma logf há neerm ka tɔɔ há fɛbii. ¹² Há kpañ na kimtwii, ln kpañ na wii hef l n fɛbii bà faad-wu na há kiigm hì hɛn wii lee, ka há nyaan diidgu kena, há solm n saa-hi. Lee, diidgu t tifd hì hɛn n moogm n yadr-hi. ¹³ Welee tiiwii kpañ na kimthɔmn. Hà hɛna welee na ban faad-wu hà hɛna ηmɛɛgb. Hà kpa diila lii fɛbii jugun. ¹⁴ Man lee, man nnii kimthɔma. Mà miil mà fɛbii, l`saa hii ta mii-ma. ¹⁵ Ta yenmii nnii wo mà Sa nn mii-ma mà ta mii-wu lee. Mà logf mà neerm ka tɔɔ mà fɛbii. ¹⁶ Mà ta ba n fɛbvolii hì kpañ kodiirndinan. Hii nn ta ba lee, l`ba na mà kpañaa mà kpen n hin, hì kewlg mà noor. Lee wen lee, l`bɛm kodibilmr ka ta ba kimtyena. ¹⁷ Mà Sa sɔkla-ma na man log mà neerm ka tɔɔ l`ba na mà kee mà ηmetg mà log-m. ¹⁸ Biilm, bii kpañ b`bee b`kuu-ma. Mà tɔɔ mà neerm mà sɔklbn. Mà ba n gemmnt na mà to-m, ka ta ba n gemmnt na mà ηmetg mà log-m. Wad man sohɔg mà Sa man dii nnii». ¹⁹ Gwɛɛt fan bed tii t hɛm *Yuudaa tiiba t rad taa. ²⁰ Bá kɔd t ka bɔhɔɔ na: «Hà ba n kunida, tilantiigun. ¿Ben kaa nnii nn kewla wii?» ²¹ Volba bɔhɔɔ na: «Lag kunida gwɛɛt nnii tintntina la! Bá ba n kunidba bee kpa gwɛɛla wennaf', l`saa ¿kunida ba hà bee hà he jooma yumaa?»

Yuudaa tiiba kir Yeesua

²² Bà da jul Sangband haar jiblgm kasant *Yerusalɛm. L`da ba hawet vuugun. ²³ Yeesua da linta *Sangband haarn *Salomoona dandana kwɛn. ²⁴ Lee, *Yuudaa tiiba t kaad-wu n bɔhɔɔ-wu na: «¿Kakefnan tedaa nnii tn ba t`nigiima? Ka l`ba na ven nnii *Krista, Sangband nn bantg wii, biir-t-t wiingan!» ²⁵ Há leed-ba na: «Mà

Yo

fetg-n-t boḥoob n' ka la kpaɔ tia. N' nyana ηmεεgt man her mà Sa hidrn tii, ζ lag tii boḥoob mà gwεεt? ²⁶ Lee, n' ka la kpaɔ tia, l' kɔtɔd na lag nen nnii mà *fεεbii. ²⁷ Mà fεεbii kewla mà noor n ka tagd-ma. Mà miil-hi. ²⁸ Mà sahl-hi neerm m' bee kakefnan mii. Hi nan kpaɔ ku felaf', l' saa hii nan ta kpaɔ rida-hi mà nufun. ²⁹ Mà Sa to-ma-hi. Hâ ba berm ka yata l' mεngu. Hii kpaɔ hâ bee hâ ridg bii mà Sa nufun. ³⁰ Mà n mà Sa t' ba hayen.»

³¹ Hân bed welee lee, bá tigii tana na bà lod-wu hâ kpi. ³² Lee wen, há gbaam-ba na: «Mà hera ηmεεhɔmt kɔd n' niinin ka tagaa n mà Sa gemmnt. ζ Teb kaa nnii nn bo na n' kuu-ma n tana?» ³³ *Yuudaa tiiba t leed-wu na: «Lag ηmεεhɔmb biib kaa nnii tn bo na t' kuu-v. T' bo na t' kuu-v na suul Sangband. Ta nid nnii vn mi, v' ka log vyen wo Sangband.» ³⁴ Hâ leed-ba na: «ζ L' ba hɔr n' *Wadbuudgan na: *Sangband da beda na nen nnii *sangbambiimn tiiba*? ³⁵ T' miil na hii kpaɔ hâ bee hâ kpii Wadbuudga nn rea ka boḥoob bii. Ka n' bafilb hoh biiba gwεεtii nn hεl bee na "sangbambiimn tiiba", ³⁶ ζ lan nnii nn ta ba n' yaa-ma n yaagu na mà suul Sangband, na mà beda na man nnii Sangband Budaaga, l' ba na mà Sa bantg-ma n tamn-ma tant heni? ³⁷ Ka mà kpaɔ hena ηmεεgt mà Sa nn to-ma tii, daa tiim-n mà hεn! ³⁸ Lee, ka mà hena-t n' kpaɔ tia mà hεn, tiim-n nan mà ηmεεgtii jugun ka bo na n' miig na mà Sa ba mà ni, mà ta ba mà Sa ni!» ³⁹ Hân bed welee lee, bá ka bag na bà mug-wu, há fet n ban. ⁴⁰ Tii n t' kaan, há ηmet *Yɔrdaan kol gbivol hεn, Yohanεεsa kan da foog n *huurm nidba ree mɔmgu n kpat n ka ba kan. ⁴¹ Nidba kɔd t daan hâ man ka boḥoob na: «Yohanεεsa da ba he hoolgu hεb biib, gwεεtaf, hân da bed nidwunwuna jugun tii mentii ba gobiint.» ⁴² Ree kan, nidba kɔd t tii Yeesua hεn.

Yeesua tuur Lasaara kuumn himtgm

11 ¹ Daawhii da ba Betaanii kɔrgun ka ba n bεhii. Bà da hohi-wu na Lasaara. Hâ da ba n teelfɔgba bareh'. Bá ni bilm nnii Maaria, bá maar nnii Maarta. ² Maariiwii nnii fɔg há da vu Yeesua nakpai kpakunuukafm n kεwdr-hi n hâ jii wii. Bá teel Lasaara t doot bεhii hî ba kakaku. ³ Hâ teelfɔgbee rehɔrbee t tom hiiwu Yeesua man na há biir-wu na: «Berma, v' tuura ba n bεhii.»

10.34 Gwεεtii ba Yum82^{9an}.6.

⁴ Yeesua nn homr gwεεtii lee, n boḥoob na: «Lasaara bεfhinhina kpaɔ hî kuu-wu. Hi ba hî he na bá nyɔkm Sangband. Hî ta ba hî he na bá nyɔkm Sangband Budaaga.»

⁵ Yeesua da sokla Maartwu n hâ nyabεεrwii ka ta sokla Lasaara. ⁶ Hân la homr na Lasaara ba n bεhii lee, há hεm há kan da ba ree goora hareh ⁷ n dan n boḥoob há *gwεεt sohdgtba na: «Tn ηmetg-n *Yuudee tantn!» ⁸ Bá leed-wu na: «*Raabii*, l' ban hiidg *Yuudaa tiiba nn da bo na bà kuu-v kan n tana, lee, gweljalena, ζ v' ka bag na v' ta ηmetg kan?» ⁹ Hâ ηmel-ba na: «Gobilmr ba n waari kwifir n hirif', ζ laa bee? ka hii ked n muunu, há ka kpaɔ famta, l' kɔtɔd na l' ba wiinga. ¹⁰ Gwεεtaf, ka hii ked n nyingu, há ka famtra na wiinga kpaɔ hâ ni.» ¹¹ Hân bed welee lee, n hewl na: «T' tuur Lasaara gorn, gwεεtaf maa mà san mà himii-wu.» ¹² Hân bed welee lee, há gwεεt sohdgtba t boḥoob-wu na: «Ka há gor, l' keda-wu gbaadm nnii.» ¹³ Yeesuwii nn da boḥoob welee lee, l' ba na hâ boḥoob na Lasaara kpiiran. Gwεεt sohdgtba bee t ka hum na Yeesua boḥoob na hâ gor goom mɔmm. ¹⁴ Lee, há boḥoob-ba wiingan na: «Lasaara kpiiran. ¹⁵ Mà ba nyaagbn n' kaa na mà nn kpaɔm kan l' vuugu. Welee ba l' tɔrg n' gwεεt hεn tiim. Gwelja, tn san-n há man!» ¹⁶ Tomaasa, l' kɔtɔd na Dumbia^z, wii t nan boḥoob gwεεt sohdgtvolbee na: «Tn san-n t' n t' berm t' ta kpi!»

¹⁷ Yeesua nn taai lee, n hom na l' hera goora hanaa nnii Lasaara nn ba bilun. ¹⁸ Betaanii n *Yerusalem l' da kpaɔ ta tana hataf'. ¹⁹ Lee, Yuudaa tiiba kɔd da ba Maartwu n Maarii bà man na bà seeη-ba bà teela kuum.

²⁰ Maarta nn da homr na Yeesua taanan lee, há tuugii-wu. Maariiwii t kpat n ka ba haaga. ²¹ Maarta t boḥoob Yeesu na: «Berma, ka v' da ba nnaɔ, mà nyakwεεla da kpaɔ hâ kpi. ²² Lee, gweljalena, mà ta miil na bii vn ba v' gbaam Sangband bii membii, d' ba d' to-v-b.» ²³ Hâ leed-wu na: «V' nyakwεεla nan ba hâ himtg kuumn hâ neer.» ²⁴ Maarta t boḥoob-wu na: «Mà miil hɔm na gokaawrd goor, kpiimba nn nan himta kuumn lee, hâ ta himtg.» ²⁵ Hâ boḥoob-wu na: «Man nnii himtgm ta man nnii neerm. Hii há tia mà hεn, ka hâ la kpia, hâ nan ba hâ neer. ²⁶ L' saa hii há neer ka tia mà hεn wii, hâ nan kpaɔ ku felaf'. ζ Tia welee?» ²⁷ Hâ leed-wu na: «Hiiin, Berma,

11.16 Tomaasa hidr kɔtɔd nnii na Dumbia, grεekmn ba na Didiima.

Yo

man lee, mà tia na ven nnii *Krista, ven nnii Sangband Budaaga, ven nnii hii há da ba hà daan tant hèn wii.»

²⁸ Hân bed welee lee, n san n hoh há nyabær Maaria, wú n wun bá san kpamga hèn, há bõhõ-wu na: «Berma taann, hà hohf-v.»

²⁹ Maaria nn homr welee lee, n vid yelmaa n solii Yeesua wee. ³⁰ Hà da ban taan kõrgun, hà da kpat n ka ba Maarta kan da taŋ-wu n ree. ³¹ *Yuudaa tiiba bá da ba Maaria man ka san na bà seerŋ-wu

bee t yum há vidg myenm hèn n rorm. Bá tag hà kaa ka diila na hà kedaa bilu hèn na hà kom. ³² Maariiwii t taai Yeesua man há kan da ba ree. Hân nyan Yeesu lee, n luurm há nakpai kwæen ka bõhõ-wu

na: «Berma, ka v`da ba nnañ, mà teela da kpañ hà kpi.» ³³ Yeesua t yum na Maaria kuuman, l` saa bá da hehlgñ-wu bee ta kuum. Lee wen, l` hêm-wu higm biii n lag n ham-wu. Hâ ka ba bee na hà

mug hayen. ³⁴ Hâ gbaam na: «¿ N`kuur-wu tee?» Bá leed-wu na: «Berma daan lee, v` nyaan!» ³⁵ Yeesua t hilgr nyanyaam. ³⁶ Yuudaa tiiba t ka bõhõ na: «Geedg-n n` nyaana, hà da sòkla-wu kpaalaa!»

³⁷ Lee, bá ni biiba t ka bõhõ na: «Hà da muudg jooma niini há ka yu, ¿ hà da kpañ hà bee hà he na Lasaara daa kpia?»

³⁸ L` mõõ Yeesuwu hamtgm, há taai bilu hèn. L` da ba vadgun bá kewdg-ku duuga fidun ka hu kú noon tand. ³⁹ Hâ bõhõ na: «Huudg-n tandii!» Lee wen kpiira teel Maarta t bõhõ na: «Berma hà ruhðan,

l` hera goora hanaa nnii ban kuur-wu.» ⁴⁰ Hâ bõhõ-wu na: «¿ Mà ba biir-v na, ka v`tia, ba v` nyaan Sangband nyõkb?» ⁴¹ Bá nan huud tandii. Lee, Yeesua t vii há nõnga n faaga n bõhõ na: «Baab! Mà miil na sohðg mà seerŋb, má ka seerŋa-v na ven hera ñmæëgb. ⁴² Man

lee, taa maara, mà miil na kewla mà seerŋb kutuuu. Má ka la gwæla welee na bá kaadg-ma bee mæmbee tii na ven tamn-ma.»

⁴³ Hân bed welee lee, n tool na: «Lasaar, ræn kan!» ⁴⁴ Yelmaa, há da kpiir wii t ræn bá boow há nifi n hà nakpai n dimtoot, hà nõnga fiidr dimgun. Yeesua t bõhõ bá da ba kan bee na: «Gbentr-n-wu n` saa hà keda!»

Ta nyaan Matewa 26.1-5; Markuusa 14.1-2; Lukaasa 22.1-2

⁴⁵ Nidba bá da san Maaria man bee nn nyan Yeesua nn her bii lee, bá kòd t tii há hèn. ⁴⁶ Bá ni biiba t la san *Farisii tiiba man n bõhõ-ba Yeesua nn her bii. ⁴⁷ Lee, *gotibermba n Farisii tiiba t hoh *kpalmba kpaturu n gbaam-ba na: «¿ T`ba t`he laa? Nidwunwuna

hena hoolgu hëb kòd. ⁴⁸ Ka t` saa na há heeim welee, nidbee mæmbee ba bà tii hà hèn. Lee, *Roomaa tiiba da bà daan bà gbuñ t` *Sangband haar n t` tigr.» ⁴⁹ Kpalmba ni bilm nnii Kayiifa. Wii da

beel gotibermwu bindiin. Hâ huud há noor n bõhõ na: «Nii kpaá fum kan lii. ⁵⁰ ¿ N` kpaá yu welee na l` ba hõm n yat na nidbilma kpi tigr tagrn ka bo na tigrii mendii daa bugda?» ⁵¹ Hà bõhõ welee

l` ba na há ret bõhõ tii kpañ na há diilan gwæetn. Lee, da wii nnii gotibermwu bindiin, tii hidr noon n nnii Sangband nn da lo hà noon na l` ba na Yeesua kpi há tigr kaa. ⁵² Lag há tigr kaa n jañ nnii han

da ba hà kpi. Hà da kuul na hà kpogl Sangband bii menii hí yadr taa n tant hii menhii na hí he tiǵbilmr.

⁵³ Goorii nnii *Yuudaa tiiba bermba nn mug na l` ba na bá ku Yeesua. ⁵⁴ Lee, há ka kpaá rea hayenwu Yuudaa tiiba nõngan. Hâ nyab kan n san n kad kõrgu kuugun bà hoh-ku na Hefraayim, kú nyõfr n kpamkparmgu. Hâ kad kan jañ, wú n hà *gwæet sohðgtba.

⁵⁵ Yuudaa tiiba *Getgm kasant da nyuhnan. Kõrguun Yuudaa tiiba kòd t rorm kòrni jugu jugun n kòt *Yerusalem na bà he *nakakeet hiǵb kowt, kasantii ban taan. ⁵⁶ Bá ka bag Yeesuwu Sangband

haarn ka gbaama taa na: «¿ N` diila na laa? ¿ Hà ba hà daan kasant laa, hà kpañ hà daan le?»

⁵⁷ Gotibermba n Farisii tiiba da sira wad na, ka hii mi Yeesua kan ba, hà saa bà miig, lee, bà bee bà mug-wu.

Maaria vu Yeesua nakpai tlaar kpaam

Ta nyaan Matewa 26.6-13; Markuusa 14.3-9

12 ¹ Ln da tól goora haroond na bá di *Getgm kasant lee, Yeesua t san Betaanii kõrgun. Da Lasaara kõrgu nnii.

Lasaarwii nnii Yeesua nn da himii kpiirma huuga. ² Reekan, bá dig-wu diit. Maarta da ta sahn. Lasaara da ba bá n Yeesu bà da ju diit bee huuga. ³ Maaria t logm daht kpakunuukahm miim liitgidgu,

m`ba kel kel, bà hoh-m na "naar" n vu Yeesua nakpai n kwdr-hi n hà jii. Haarii mendii t hugl n kpaamii ruhu. ⁴ Hâ *gwæet sohðgtbee ni bilma, Kariyoot tii ban hoh na Yuudaasa, há ba hà ræ-wu wii t

bõhõ na: ⁵ «¿ Ben kaa nnii ban ba gweedm kpaamii liǵbiir ruuni lèmi hitaḥ² na bà log liǵbiirii bà si katèdtiiba?» ⁶ Hà da kpaá gwæla

12.5 Liǵbiir ruuni lèmi hitaḥ. Liǵbiirii da ba na binbilmr ñmæëgb fat nnii.

welee na fan da diila kunyortiiiba jugun, hà da bohoço welee na fan da ba na bawda. Wii da mada bá ligbiir ruuga ka baaw ban da loo kan bii. ⁷ Lee, Yeesua t bohoço na:

«Saa foçwii hà hém, na hà hena-ma yelmaa fan nn kee hà fee-ma mà kuum goor bii. ⁸ Katédtiiba lee, bee bee n`man kutuuu. Man lee, mà kpañ mà bém n`man welee.»

⁹ Nidfigm t hom na Yeesua ba Betaanii korgun. Bá san há man korguun na bà lag bà nyaan Lasaar fan da himii kuumn wii. ¹⁰ Lee wen, *gotibermba t mug na bà ta ku Lasaara, ¹¹ na nidba kòd da gwidaa-ba kaawr ka tia Yeesua hen há kaa.

Yeesua jiba Yerusalem korgun wo huraa

Ta nyaan Matewa 21.1-11; Markuusa 11.1-11; Lukaasa 19.28-40

¹² Goorii toŋu vetr, nidfigm da fohra *Yerusalem ka san na bà di *Gétgm kasant. Bá hom na Yeesua ba hurun ka kena.

¹³ Lee, nidba t kafm bambift n san ka tuugaa-wu ka toola na:

«*Hooasaan!*

Sangband kaawlm hii hà kena wii hen!

Hà kena d`hidrn.

**Yisraheel huraa nnii^z.»*

¹⁴ Yeesua t yum boŋbuga n kad ká hen wo *Wadbuudga nn bohoço lee na:

¹⁵ **Siyoon tiiba-n,*

daa solm-n fobefgu!

Nyaan-n!

N`huraa kena ka kad boŋbuga hen.

¹⁶ Nooga sañ, há *gwæet sohdgtba da kpaá hum bii b`geta bii kòtòd. Lee, há nyokb nn da red wiingan lee, bá hel n deed na l`da hoda welee há jugun wo gwæetii nn da getg lee. ¹⁷ Bá da ba hà man há wen da hoñ Lasaara t rorm bilun há himii-wu bee t ka kɛema bii ban da nyan bii. ¹⁸ Tii kaa nnii nidfigm nn da red ka tuuga-wu, l`kòtòd na bà da ta homra na hà hera welee hoolguu. ¹⁹ Lee wen, *Farisii tiiba t bohoço taa na: «N`yuln! T`kpañ t`bee t`he bii. Nidbee membee tagda hà kaa.»

12.13 *Hooasaan* kotod nnii na *bá nyokm Sangband!* Gwæetii ba Yum118^{an}.25-26.

Yeesua bohoço há nyokb n hà kuum l`gwæet

²⁰ Nidba bá da san Yerusalem na bà door Sangband tinjan kasant deb wen bee, biiba da ba bà huuga l`*kpañ na Yuudaa tiiban, da Græes tiiban. ²¹ Bá san n yum Filfa. Wii da ba na *Galilee kpadn Betsayidaa tiin. Ban san lee, n bohoço na ban bagm na bà nyaan Yeesua. ²² Filfa t san n bohoço Handreewu welee. Bá rehdrbee t san n bohoço-t Yeesua. ²³ Há leed-ba na: «Waaruu taan nnii na *Nida Budaaga jib kà huraantn. ²⁴ Mà bohoço-n gobiint na waa: ka biir ban buud dii ba boodg, d`kpat d`bém dyen. Lee, ka d`boodg, d`ron roona kòd. ²⁵ Hii há sokla hà neerm wii nan boŋaa-m. L`saa, hii há kpaá loo nomb há neerm jugun tantntina hen wii ba hà bém n neerm m`bee kakefnan mii. ²⁶ Ka hii bag na hà hém mà hmeëgbii, há tagd-ma! Mà kan ba mà bém ree, há ta bém kan! Ka hii hena mà hmeëgb, mà Sa jeenja-wu.

²⁷ «Gwelŋa, l`haama-ma. ¿Maa mà biir na laa? Mà biir na taa maara, ¿ree-ma b`bo na b`daan mà jugun waarfunhunan bii laa? Gwentañ, bii kaa nnii man daan. ²⁸ Baab! Saa l`nyok v`hidr!» Lee wen, noor diir t ren n sangbambiimn na: «L`fetg-d nyokm, l`ba l`mooçg-d nyokm.» ²⁹ Bá da ba kan n hom noorii bee t ka diila na toŋu gbuhdgn. Volba bohoço na *sangbantumfii gwæel n wun. ³⁰ Há bohoço-ba na: «Lag maa kaa nnii noorii nn gwæel. D`gwæel nii kaa. ³¹ Gwelŋa nnii Sangband nn ba d`yaa tantntina n yaagu. Gwelŋa nnii dn ba d`vo tantntina hen berma^z. ³² L`saa, In kee l`vii-ma n faaga lee, mà dar nidbee membee mà man.» ³³ Há da bohoço welee na hà werii kuum fan nan ku mii. ³⁴ Nidfigm t leed na: «*Wadbuudgan bohoço-t na *Krista, Sangband nn bantg wii, ba hà neer kakefnan. ¿Lan nnii vn ba v`bee v`biir na, l`ba na l`vii *Nida Budaaga n faaga? Wen mom nnii Nida Budaaga?» ³⁵ Lee wen, há bohoço-ba na: «Wiinga la wiira n`man, gwentañ kà kpañ kà hiidg. Ked-n wiinga wen bee, ka bo na nyeet daa tud-n! Biilm, há ked nyeetn wii kpaá mi há kan ked. ³⁶ Wiinga wen ba n`man, tiim-n ká hen, ka bo na n`kitg wiinga bii!» Hlan bed welee lee, n nyab n san n fohnt voku n ban.

12.31 *Tantntina berma* l`kotod na *Kunida*.

Yo

Yuudaa tiiba kpaɔ tia Yeesua hɛn

³⁷ Hɛn da la her hoolgu hɛb kɔd bɔ niinin lee, nidba t ka la kpaɔ tia hɛn.

³⁸ Welee nnii gwɛɛt, *gwɛɛt bɔhɔɔt Yesaaya nn da bed tii nn da her t`noor hɛn. Hɛn da beda na:

Saberma, ɔ wen tii gwɛɛt tn faa tii hɛnii?

ɔ Saberma ree hɛn gemmɛt n werii wenii?

³⁹ ɔ Ben kaa nnii ban da kpaɔ bɔ bee bɔ tia? Yesaayenwii ta rea-t l`kɔtɔd ka bɔhɔɔ na:

⁴⁰ *Sangband jomlg-ba n hawl bɔ diira noon*

na bɔ niini daa yum, bɔ rarm t haaw

na bɔ daa bee bɔ bidg bayen n mɔ wee na mɔ gbaad-ba.

⁴¹ Yesaaya da bɔhɔɔ welee l`hɛl Yeesua, l`kɔtɔd na hɛn da nyana hɛn nyɔkb le, n ka gwɛɛla hɛn gwɛɛt. ⁴² Ln da la ba welee lee, *Yuudaa tiiba huraamba kɔd t la tii Yeesua hɛn. *Farisii tiiba kaa nnii ban da kpaɔ rea bayenwu wiingan ka sol na baa bɔ ree-ba bɔ *kpoɔlb disakun. ⁴³ Bɔ da sɔkla nidba nyɔkb ka yata Sangband reb.

⁴⁴ Yeesua t tool kimm na: «Ka hii tia mɔ hɛn, hɛn kpaɔ tia mayen mɔ hɛn n jafɛ, hɛn ta tia hii hɛn tamn-ma wii hɛn. ⁴⁵ Hii hɛn yuu-ma wii ta yul hii hɛn tamn-ma wii. ⁴⁶ Mɔ daan tant hɛn na mɔ bɛm t`wiinga, ka bo na hɛn tia mɔ hɛn wii daa bɛm nyeetn. ⁴⁷ Ka hii t hom mat bɔhɔɔ tii n ka kpaɔ mad-t, lag man nan kee mɔ yaa-wu n yaagu. Mɔ ba daan na mɔ yaam, mɔ daan na mɔ *dafɛ nidba juuni. ⁴⁸ Hii hɛn kɔhɛda-ma ka kpaɔ tia mɔ gwɛɛt wii, bɔ fetg-wu n yaam. Gwɛɛt man bed tii mɔmt nan yaa-wu n yaagu gokaawrd goor. ⁴⁹ Mɔ ba gwɛɛl n mayen mɔ gemmɛt. Lee, mɔ Sa hɛn tamn-ma wii mɔma to-ma noor na mɔ biir gwɛɛt hɛn to-ma tii. ⁵⁰ Mɔ miil hɔm na mɔ Sa nn werii-ma bii kena n neerm m`bee kakefnan mii. Tii lee, mɔ ret bɔhɔɔ tii, mɔ bɔhɔɔ-t wo mɔ Sa nn to-ma-t lee.»

YEESUA JUL DIIT Hɛn KAAWRM WU N Hɛn GWɛɛT SOHɔDGTBA

Yeesua higl hɛn gwɛɛt sohdgtba nakpai

13 ¹ L`da ba na toɔɔ ragda bɔ di *Getgm kasant. Yeesua da miil na waaru taan na hɛn nyab tant hɛn hɛn kul hɛn Sa man. Hɛn da sɔkl hɛn reba bɔ da ba tant hɛn bee n sɔkl-ba kpaalaa kakefnan.

² Wú n hɛn *gwɛɛt sohdgtba bɔ da heewra n jabr diit deb. Kunida t fetg Simoona kwɛɛl Yuudaas Kariyoot tia ni lom na hɛn rɛɛ-wu.

³ Yeesua da miil na hɛn Sa lo want mɛnt hɛn natadn ka ta mi na hɛn da rɛn Sangband man n daan, hɛn da ta hɛn mɛta dii man. ⁴ Hɛn vid diit deb jugun n fit hɛn dimbergu n logm fafaagu n togd hɛn sargan.

⁵ Tii kaann, hɛn lo nyaalm sargan n bah n ka hig hɛn gwɛɛt sohdgtba nakpai ka kɛwdra-hi n fafaagu hɛn da togdg hɛn sargan kuu. ⁶ Hɛn taan Simoon Fetra man lee, wii t kirm ka bɔhɔɔ na: «Berma! ɔ Ven beel v`hig mɔ nakpai?» ⁷ Hɛn leed-wu na: «Man hɛn bii, kpaɔ v`bee v`hom b`kɔtɔd gwelɔa. Kaann nnii vn nan miigaa b`kɔtɔd.»

⁸ Fetra t bɔhɔɔ na: «Hɛn! Kpaɔ v`hig mɔ nakpai felah!» Hɛn leed-wu na: «Ka mɔ ba hig v`nakpai, tiit ta kpaɔ mɔ n vn t`huuga.»

⁹ Simoon Fetra t bɔhɔɔ na: «Ka welee daa hig mɔ nakpai n jafɛ! Ta hig mɔ nifi n mɔ jugu!» ¹⁰ Hɛn leed-wu na: «Hɛn fetg huurb wii, hɛn ba *kel kel kpaalaa. Hɛn nakpai n jafɛ nnii ln ba na bɔ hig. Nii ta ba kel kel gwɛntafɛ, lag n`mɛmba.» ¹¹ Yeesua da miil hɛn da bo na hɛn rɛɛ-wu wii. Tii kaa nnii hɛn da hawl na: «N`kpaɔ kel kel n`mɛmbɛ.»

¹² Hɛn da higr bɔ nakpai l`tog lee, hɛn hɛn n fid hɛn dimbergu n kad. Lee, n gbaam-ba na: «ɔ N`homra man her-n bii kɔtɔd?»

¹³ N`hohɛl-ma na Berma, na Weriiita. Mɔ ba welee biilm. N`ta ba n gobiint na n`hohm-ma welee. ¹⁴ Ka man, man ba na Weriiit ka ta ba na Berm man, maa hig n`nakpai, l`ba na nii ta higm taa nakpai vol wo vola. ¹⁵ Man her bii, mɔ werii-n na n`ta hɛm taa welee. ¹⁶ Mɔ bɔhɔɔ-n gobiint na waa, hɛn hɛn hii kpaɔ rii berm ka yata hɛn berma, laa ban tomr wii bɛm berm ka yata hɛn tomr-wu wii. ¹⁷ Ka n`mi welee gwɛɛtii ka hɛn-t n hɛn hɛn, nen nnii lamɛɛgu tiiba. ¹⁸ Mɔ kpaɔ bɔhɔɔ n`mɛmbɛ, mɔ miil hɛn man bantg bee. Lee, l`ba na *Wadbuudgan gwɛɛt hɛn t`jugun. *Hii mɔ n hɛn t`rada taa kpoonu wii reda n mɔ nakpai kwɛɛn.* ¹⁹ Mɔ bɔhɔɔ-n-t gwelɔa t`ban taan, ka bo na t`daa taana, n`tiim na *man nnii hii hɛn bee wii.* ²⁰ Mɔ bɔhɔɔ-n gobiint na waa: Hii hɛn sohdɛ man tomr wii, mɔ mɔm nnii hɛn sohdɛ. L`saa hɛn sohdɛ-ma wii ta sohdɛ hii hɛn tamn-ma wii.»

^{13.18} Gwɛɛtii ba Yum41^{9an}.10.

^{13.19} Nyaan Yohannesa wadgankenana, 8.24 n ta kwɛɛn gwɛɛtii.

Yuudaasa rɔɔ Yeesua

Ta nyaan Matewa 26.20-25; Markuusa 14.17-21; Lukaasa 22.21-23

²¹ H̄an bed welee gwæetii lee, l' hamt há rarmn biii, há bɔhɔɔ kraalaa na: «Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, n` huuga hii ba hà gweedm-ma.»

²² *Gwæet sohdgtba t ka yahr bà noora yem ka kerwa taa niinin ka gbaama taa na: «¿ hà bɔhɔɔ wen gwæetii?» ²³ Bá ni bilma, Yeesua nn da sɔkla wii da kada diit delaŋa hà kpamga. ²⁴ Simoon Fetra t kɛmt-wu nɔmb na há gbaam Yeesu na ¿ Wen nnii há kee hà he welee? ²⁵ Gwæet sohdgtwii t gbowl hayenwu Yeesua h̄en n gbaam-wu na: «Berma, ¿ wen kee hà he welee?» ²⁶ H̄á leed na: «Maa mà hefg kpoongbehr jitn. H̄ii man ba mà to-d wii, miig na wii nnii!» H̄an bed welee lee, n hefg kpoongbehr n to-d Simoona kwæɛl Yuudaas Kariyoot tia^z. ²⁷ Yuudaasa nn sohd kpoongbehrii lee, *Saatana t jib há kwæwrn yelmaa. Yeesua t bɔhɔɔ-wu na: «B`ba na v`he bii, hee-b weem!» ²⁸ Wú n bà l`da bee bee ni bilma mɔma t ka ba from há ret bed-wu tii kotɔd. ²⁹ Wo Yuudaasa nn da mad bà liǵbiir lee, bá gidgu t ka diila na Yeesua bo na há san hà dah kasant wanvont, laa na há si kunyɔŋtiiba bii. ³⁰ Yuudaasa nn sohdg kpoongbehrii lee, n rorm yelmaa. Nyingu da nyinn.

Bafikwæɛlb

³¹ Yuudaasa nn nyab lee, Yeesua t bɔhɔɔ na: «Gwelŋa nnii Sangband nn ba d`ree *Nida Budaaga nyɔkb wiingan. Baa bà nyɔkm-d ka tagaa n kee h̄en. ³² Ka Sangband nyɔkb rea byen ka tagaa n kee h̄en, Sangband dii ta ba d`ree d`mɔmr ni Nida Budaaga nyɔkb d`werii. D`ba d`he welee ka ba hilg. ³³ Mà bii-n, mà la ba mà b̄em n`man gwentaŋ, mà kpaŋ mà hiidg. N`kee n`bagm-ma. Mà ret bed *Yuudaa tiiba berbma tii, mà ta bɔhɔɔ-n-t. Gwelŋa, n`kpaŋ n`bee n`san mà kan ked ree. ³⁴ Mà tɔɔ-n bafikwæɛlb. Sɔklm-n taa vol wo vola! Biilm, wo man sɔkl-n lee, ta sɔklm-n taa vol wo vola! ³⁵ Ka n`sɔkla taa vol wo vola, welee beel l`he bà m̄embee miig na nen nnii mà *gwæet sohdgtba.»

13.26 ...n hefg kpoongbehr n to Yuudaasa Yuudaa tiiba neermn, ka bermhii t hefg kpoongbehr n to hii, welee weraa lan nnii h̄an sɔkla-wu ka jeenla-wu lee.

Ta nyaan Matewa 26.31-35; Markuusa 14.27-31; Lukaasa 22.31-34

³⁶ Simoon Fetra t gbaam-wu na: «¿ Berma, ked tee?» H̄á leed-wu na: «Gwelŋa kpaŋ v`bee v`san mà kan ked ree. Lee, kaann nnii vn nan tagaa mà kaa.» ³⁷ Fetra t bɔhɔɔ na: «Berma, ¿ Ben kaa nnii man kpaŋ mà bee mà tag-v gwelŋa? Mà maantr mayen na mà kpi v`kaa.» ³⁸ H̄á leed-wu na: «¿ Maantr vyenwu gobiint na v`kpi mà kaa? Mà bɔhɔɔ-v gobiint na waa, saŋ na kodaaga jawdgaa, v`fetg foorb tɔmb mtafm na kpaá mii-ma.»

Yeesua bɔhɔɔ hà gwæet sohdgtba hà gokaawrt

14 ¹ Yeesua t bɔhɔɔ na: «L`daa haam-n! Tiim-n Sangband h̄en! Ta tiim-n mà h̄en! ² Kaalai ba mà Sa haarn kɔd. Mà keda kan mà maantr-n kiiga. Ka ln kpaŋ n ba na gobiint, man kpaŋ mà biir-n welee. ³ Man kee mà maantr-n kaalaŋa lee, mà ŋmetgn mà log-n mà man, ka bo na n`b̄em mà kan ba ree. ⁴ Lee, n`miil mà kan ked ree huru.»

⁵ Tomaasa t bɔhɔɔ-wu na: «Berma, t`kpaá mi v`kan ked ree meŋ'. ¿ Lan nnii tn ba t`bee t`miig huru hú ked kan huu?» ⁶ H̄á leed-wu na: «Hurhuu nnii man, l`ba na man nnii gobiint, ta man nnii neerm. H̄ii kpaá ked mà Sa man ka ba tag maa ween. ⁷ Ka nn miig-ma, nn kee n`ta miig mà Sa. Gwelŋa, n`fetg-wu miigm n lag n yum-wu.»

⁸ Filfa t lool kan n bɔhɔɔ na: «Berma, werii-t v`Sa, l`mag-t welee!» ⁹ H̄á leed-wu na: «Filf, má n nn t`kpaá manna jana, ¿ v`ka la ban miig-ma? H̄á nyan-ma wii ta nyana mà Sa. ¿ Lan nnii vn ba v`biir na mà werii-v mà Sa? ¹⁰ ¿ Kpaá tia na mà Sa ba mà ni mà ta ba mà Sa nin? Mà ret bɔhɔɔ-n tii, lag mà noon gwæstn. Mà Sa ba mà ni, wii h̄ena hayen hà ŋmægt. ¹¹ Tiim-n na mà Sa ba mà ni, mà ta ba mà Sa ni! Ka n`kpaá tia welee, n`saa n`tiim nan ŋmægt net nyan mà h̄ena tii kaa. ¹² Mà bɔhɔɔ-n gobiint na waa, hii hà tia mà h̄en wii mɔma ba hà h̄em ŋmægt man h̄ena tii. Hà ba hà lag hà h̄em ŋmæbermi h̄i yata welee, blaŋb kaa na mà keda mà Sa man. ¹³ Bii nn kee n`gbaam mà hidrn bii, maa mà hee-b, ka bo na l`tag n Budaaga h̄en l`jeenl mà Sa. ¹⁴ Mà lil-n bɔhɔɔb na: Ka n`gbaam bii mà hidrn, maa mà hee-n-b.

¹⁵ «Ka n`sɔkla-ma, n`valgm mà bafilb. ¹⁶ L`saa, maa jobl mà Sa na há tuun-n jeenhii hà b̄em n`man kakefnan ka tɔra-n. ¹⁷ Wii nnii Sangband *Vohoom, mii bɔhɔɔ gobiint. Tant h̄en nidba kpaŋ bà bee

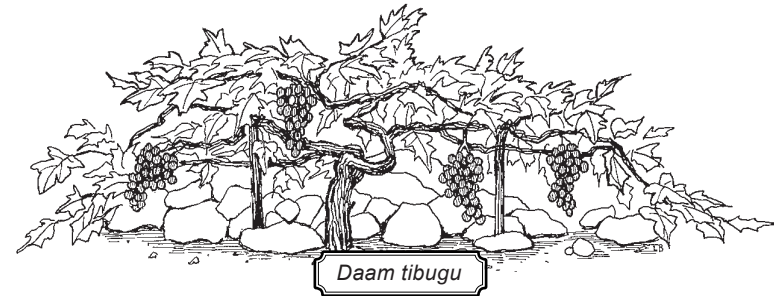
bà sohdg-wu na bà kpaá yuu-wu, ka ta kpaá mii-wu, nen lee, nii miil-wu, kótod na hà ba n`man, ka ba hà bεm n`ni. ¹⁸ Mà kpaá mà saa-n nyen wo kunyɔnbii, lee, mà kee mà ηmetgn n`man. ¹⁹ L`goda jah', tant hεn nidba kpaá bà yum-ma. Nen lee, nii ba n`yum-ma, blaɦb kaa, mà neeran, nii ta kee n`neer. ²⁰ Goorii daa taana, n`miig na mà ba mà Sa ni. N`ta miig na n`ba mà ni, mà ta ba n`ni. ²¹ Hii há sɔkla-ma wii nnii há mad mà baɦlb ka hεna-b n ηmεεgb wii. Mà Sa ba hà sɔklm há sɔkla-ma wii. Mà ta ba mà sɔklm-wu ka rea mayen ka weraa-wu.»

²² Yuuda, lag Kariyoot tiwii, há gbaam-wu na: «¿Berma, ben kaa nnii vn ba v`ree vyen v`werii ten n jah ka kpaá v`werii vyenwu kɔrgu?» ²³ Há leed-wu na: «Ka hii sɔkla-ma, hà hεm mà ret bed tii n ηmεεgb. Mà Sa ta sɔklm-wu. T`reɦdrbee, t`san hà man t`bεm hà man. ²⁴ Lee, hii há kpaá sɔkla-ma wii kpaá hεna mà gwεet n ηmεεgb, l`ba na gwεet nn hum tii kpaá rεna mà man. Mà Sa há tamn-ma wii mɔma gwεetn. ²⁵ Mà bɔɦɔɔ-n tintii mentii ka la ba n`man. ²⁶ Tɔrgta, l`kótod na Vohoom Buudm mà Sa nn ba hà tamn mà hidrn mii kee m`werii-n l`mεnguu, ka ta deeda-n mà ret bed-n mà mɔm tii mentii. ²⁷ Mà nyaban, lee, mà saa-n n nigiiigu. Mà nigiiigu nnii man saɦn-n. Mà kpaá saɦn-n-ku wo nidba nn saɦ lee. Tii kaa nnii man bɔɦɔɔ-n na, l`daa haam-n, l`daa saɦm-n fobεɦgu! ²⁸ N`da homra mà bɔɦɔɔ na mà nyaban, n`ta homra mà bɔɦɔɔ na mà kee mà ηmetgn n`man. Ka nn sɔklm-ma, nn ba n`bεm nyaagbn na mà keda mà Sa man, l`kótod na mà Sa ba berm ka yata-ma. ²⁹ Mà beda-n-t gwεɦmna n dool wantii ban taan, ka bo na goor t`daa taana, n`tii. ³⁰ Mà ta kpaá mà yuun huru na má n nn t`gwεel, blaɦb kaa na tantntina hεn berma kenan. Lee, hà kpaá n gemmnt tiit mà jugun. ³¹ Gwentaf, l`ba na tantntina hεn nidba miig na mà sɔkla mà Sa, tii kaa nnii man hεna wo han gbaama lee. Vidg-n, tn nyab-n nnaɦrenan!»

Yeesu nnii daam tibugu mɔmgu

15 ¹ «Man nnii *daam tibugu mɔmgu, l`saa mà Sa nnii tibuguu tia². ² Hulii hí baɦr mà hεn ka kpaá roon hii mεnhii, há sɔɦm-hi, l`saa há jawl hí roon hii mεnhii na hí roonm

15.1 *Tibuguu tia* wii da maantra daam tibuguu.

Yo

kɔdgu. ³ Nen lee, weriib man to-n bii hera wo bà ta jawl-n, n`ka ba *kel kel. ⁴ Kpowr-n n man!, lee, mà ta kpowr n nn. Ka hulliiga ba kayen ka kpaá baɦr tiib hεn, kà kpaá kà bee kà rɔn. L`ta ba yenmii n nen. N`kpaá n`bee n`rɔn ka n`kpaá kpowr n man na má n nn t`lagl yena.

⁵ «Man nnii daam tibugu kótod, l`saa nen nnii hullii. Hii há kpowr n man mà ta kpowr n wun wii ba hà rɔn roona kɔd, l`kótod na kà mà kpaá, n`kpaá n`bee n`ɦe bii. ⁶ Ka hii kpaá kpowr n man, bà kɔɦdg-wu wo ban kɔɦda hullii ban kεɦr hii lee. Hi kparɔa bá tig-hi bogm hí ka ju. ⁷ Lee, ka n`kpat ka kpowr n man mà gwεet ba n`nii, gbaam-n bii nn bag bii mεmbii, n`ba n`soɦdg-b. ⁸ Ka n`roon roona kɔd, l`weraa biilm na nen nnii mà *gwεet soɦdgta. Welee beel l`ɦe na nidba mεmba nyɔkm mà Sa. ⁹ Wo mà Sa nn sɔkla-ma maa ta sɔkla-n lee, kpat-n n`bεm mà sɔklbn! ¹⁰ Ka n`vala mà baɦlb, welee beel l`ɦe na n`kpat n`bεm mà sɔklbn. L`ta ba yenmii wo man valg mà Sa baɦlb há ka sɔkla-ma lee. ¹¹ Mà bɔɦɔɔ-n welee mεnguu na mà nyaagb ta hugl n`kwεewa. Welee lee, n`nyaagbii bεm kpaalaa.

¹² «Mà baɦlb nnii na n`sɔklm taa vol wo vola wo mà mɔm man ta sɔkla-n lee! ¹³ Sɔklb biib ta kpaá bermb n yat na v`kpi v`tuura kuum. ¹⁴ Ka n`hεna man gbaam-n bii mεmbii, l`bεm na nen nnii mà tuurmba. ¹⁵ Mà ta kpaá mà hoɦm-n na ηmεεheedba, l`kótod na ηmεεheeda kpaá mi há berma nn hεna bii. Mà hoɦl-n gwelɔa na mà tuurmba, l`kótod na mà hera n`miig mà reb kpeɦɔ mà Sa man bii mεmbii. ¹⁶ Lag nen bantg-ma, man bantg-n n lo-n na n`roon roona há ba hà hiidg fee. Welee lee, mà Sa da hà to-n n`reb kee n`gbaam-wu ka tagaa n mà hidrn bii mεmbii. ¹⁷ Man gbaama-n bii nnii na n`sɔklm taa vol wo vola.»

Kɔrgu nyaha Yeesuwu n hà gwεεt sohdgtba

¹⁸ «Ka tant hεn nidba nyaha-n, miim-n na bà da fetg manwu nyahaab weem! ¹⁹ Ka n`da ba na tant hefl n nn, ban soklm-n na tant hefl n nn. Lee, lag tant hefl n nn. Biilm, mà bantg-n tantn, tii kaa nii ban nyaha-n. ²⁰ Ka tant hεn nidba loo-n kunyɔŋu, deedg-n man da bed-n tii hεn! Tii nii na *ημεεheedhii kpañ rii berm ka yata há berm*^z. Ka bá lo-ma kunyɔŋu, bà ta kee bà hee-n welee. Ka bá sohdg mà gwεεt, bà ta kee bà sohdg net. ²¹ Gwentahaa, maa kaa nii ban kee bà hεm-n welee mεnguu, l`kɔtɔd na bà kpaam mi há tamn-ma wii. ²² Ka mà da ba daan n gwεεl n ban, ln kpañ l`bεm na bà kohln. Gwelŋa lee, bá fubεhga kpañ waam. ²³ Hii hà nyaha-ma wii ta nyaha mà Sa. ²⁴ Ka mà da ba he bá niinin hoolgu hii nn ba he felah kuu, ln kpañ l`bεm na bà kohl gwεεt. Lee, gwelŋa, ban la nyan-ku lee, n ka la nyaha mà n mà Sa. ²⁵ L`hera welee na gwεεt ln hod bà *Wadbuudgan tii he t`noor hεn. Tii nii na: *Bà nyaha-ma yem*^z.

²⁶ «Tɔrgta ba hà daan. Wii nii gobiint *Vofoom m`kee m`ren mà Sa man mii. Man kee mà bεm mà Sa man lee, mà tuun-m. M`mɔmm kee m`bofoom-n mà gwεεt. ²⁷ L`saa nii ta bofoom mat, kɔtɔd na mà n nn t`mannan.»

16 ¹ «Mà beda-n tintii mentii na n`daa bɔrii n`gwεεt hεn tiim. ² Bà kee bà vɔhd-n *kpoglb disagtn. L`saa waaru kena na bà kee bà kuum-n bee nn kee bà diilgm na ban hεna-n welee lee, ba na ta Sangband ημεεgbn. ³ Bà kee bà hεm-n welee, l`kɔtɔd na bà ba miig mà Sa n ka ta ba miig man. ⁴ Mà beda-n l`mεnguu n dool na bá waarhuu daa taana bà hεm-n welee lee, n`deedg na mà da fetg-n-t bofoob. Man da ba n`man nii man da ba biir-n gwεεtii weem.

Vofoom Buudm daanm

⁵ «Gwεhŋa, mà keda há tamn-ma wii man, n`ni hii t ka kpaam gbaama na: "¿ked tee?" ⁶ Mà ret bed-n tii kaa nii himafr nn mug-n. ⁷ L`ba na gobiint nii man ba mà biir-n. L`ba hom n nn na

15.20 Gwεεtii ba Yohanεεsa wadgankenana, 13.16. Ta nyaan Mawewa 10.24, n nan Lukaasa 6.40.

15.25 Gwεεtii ba Yum35^{gan}.19, n ta Yum69^{gan}.5.

mà nyab. Biilm, ka mà ba nyaba, Tɔrgta kpañ hà daan n`man. Lee, ka mà nyaba, mà tuun-n-wu.

⁸ «Hàn kee hà daan lee, hà werii nidba na bá miig na bà hogla bayen bii b`hel fubεhga n bii b`ba sobb bii n nan Sangband yaagu jugun bii. ⁹ Bà hogla bayen bii b`hel fubεhga jugun bii, blaŋb kaa, bà kpaam tia mà hεn. ¹⁰ Bà hogla bayen bii b`hel b`ba sobb bii jugun bii, kɔtɔd na mà keda mà Sa man, l`ba na n`nan ta kpaam yuu-ma. ¹¹ Bà ta hogla bayen bii b`hel Sangband yaagu jugun bii, l`kɔtɔd na dii mɔmr fetg tantntina hεn bermwu n yaagu yaam.

¹² «Mà ba n gwεεt kɔd na mà biir-n, gwentah, n`kpañ n`bee n`sohdg-t gwelŋa. ¹³ Gobiint *Vofoom daa kena, m`kpañ-n gobiint mɔmntn, l`kɔtɔd na m`kpaam kee m`bofoom-n myen m`jugun gwεεt. Lee, m`kee m`bofoom-n mn homr tii mentii, ka ta faa-n bii b`kena n nɔngan bii ret. ¹⁴ M`kee m`he na nidba jeerlm-ma, blaŋb kaa, gwεεt mn kee m`bofoom-n tii kee t`bεm na mà noon gwεεtn. ¹⁵ Mà Sa nn heh bii membii ba na mà rebn. Tii kaa nii man bofoom-n na mn kee m`bofoom-n tii kee t`bεm na mà noon gwεεtn. ¹⁶ L`goda jah', n`kpañ n`nyaan-ma, lee n l`kaann, l`mɔɔg jah', n`geem-ma.»

Gwεεt sohdgtba himafr nan kita nyaagb

¹⁷ *Gwεεt sohdgtba ni biiba t saa n ka gbaama taa na: «Hà beda-t na l`goda jah', t`kpañ t`yum-wu, na l`mɔɔg jah', t`geem-wu, ¿l`kɔtɔd nii na laa?, n ta bofoom-t na hà keda hà Sa man.» ¹⁸ Bà hewl na: «Hàn bofoom na l`goda jah' lee, ¿l`kɔtɔd nii na laa? T`kpaam hum han bo na hà biir tii.» ¹⁹ Hà miig na bà ba n gwεεt na bà gbaam-wu, n bofoom-ba na: «N`heewra n taa gbaamb gwεεt man bed-n tina jugun. Mà beda na: "l`goda jah', n`kpañ n`yum-ma, l`mɔɔg jah', n`geem-ma", ¿laa bee? ²⁰ Mà bofoom-n gobiint na waa: n`kee n`kom ka hilgra nyanyaam, l`saa tant hεn nidba welwa. N`kee n`bεm figmn n wiirun, lee, n`figmii kee m`kitg nyaagb. ²¹ Fɔga wen heewr n maadb, há ka ba wiirun na há kunyɔŋu vuugu taann. Buga wen rena, há hɔŋ há kunyɔŋu n ka ba nyaagbn na hà meedran. ²² L`ta ba yenmii n nn. Gwelŋa, n`ba figmn, gwentah, maa mà lil-n nyaanb. Lee, n`kwεεwa hugl n nyaagb. Nyaagbii, hii kpañ hà bee hà sohdg-b n`do. ²³ Goorii daa taana, n`ta kpañ n`gbaam-ma lii. Mà bofoom-n gobiint na waa: Mà Sa kee hà to-n nn

kee n` gbaam-wu mà hidrn bii mεmbii. ²⁴ N` ban gbaam-wu bii mà hidrn n jana. Gbaam-n, n` ba n` sohdg, ka bo na n` nyaagb soh!

²⁵ «Mà beda-n l` mεnguu n nawdlamn. Waaruu kena na mà ta kpañ mà gwεεlm-n n nawdlamn. Mà kee mà faam-n bii b` hεl mà Sawu bii wiingan. ²⁶ L` goorii, n` kee n` gbaam-wu want mà hidrn. Lee, mà kpañ bεhεε-n na mà kee mà jobl-wu n` hidrn. ²⁷ Mà Sa mōma sōkla-n. ¿N` miil han sōkla-n b` kaa bii? Hā sōkla-n na nn sōkla-ma ka ta tii na mà rεn wii man n daan. Wii nnii Sangband. ²⁸ L` ba gobiint na mà reda mà Sa man n daan tantntina hεn. Gwelña, mà nyaba tantntina hεn ka ηmeta mà Sa man.» ²⁹ Hā *gwεεt sohdgtba t bεhεε-wu na: «Kpaya, bεhεε-t gwelña gwεεt wiingan ka kpañ gwεεla nawdlam. ³⁰ Gwelña, t` miig na miil l` mεnguu ka ta mi na l` kpañ na bá gbaam-v lii tiit jugun. Tii kaa nnii tn tia na reda Sangband man n daan.»

³¹ Tii lee, Yeesua t leed-ba na: «¿N` tia gwelña biilm? ³² Lee, waaruu kenan, hù fεtg taanm na n` yadr taa kpeee n` saa-ma mayen. Lee, mà kpañ ba mayen, l` kōtōd na mà Sa ba mà man. ³³ Mà beda-n welee ka bo na má n nn t` he yena n` yuun nigiigu. N` kee n` di kunyōju tant hεn. Gwentaf, dii-n kwεεwr! Mà diira tant jugun.»

Yeesua jobla hà sa

17 ¹ Yeesua nn gwεεl welee lee, n kodl n faaga n bεhεε na: «Taa maara, waaruu taann. Gwelña, saa v` Budaaga nyōkb riir wiingan ka bo na Budaagee he na v` reb ta riir wiingan! ² Ká nyōkb riir wiingan l` magr n gemmnt vn to-ka nidba mεmba jugun tii. Ka ká ba n welee gemmntii, ká ba n tn na ká safm neerm m` bee kakefnan mii biiba vn sir-ka bee mεmbee. ³ Neerm m` bee kakefnan mii nnii na, bá miig na ven vyen nnii Sangband. Ven nnii gobiint tia. L` saa bà ta miig Yeesu Krist man na ven tamn-ma. ⁴ Man lee, maa hεra v` nyōkb t rorm wiingan tant hεn ka hεna ηmεεgb vn ta to-ma bii kakefnan b` tolgm. ⁵ Gwelña lee, taa maara, he mà nyōkb riir wiingan vii mōm v` nōngan, ηmetg v` nyōk-ma n nyōkb man da ba n v` man tant ban koolg bii.

⁶ «Mà hεra nidba vn lōgr tant hεn n to-ma bee t miig-v. Ven da hefl n ban, lee, v` to-ma-ba. Bà sohdg v` gwεεt. ⁷ Gwelña, bà miil na vn to-ma bii mεmbii rεn v` man biilm. ⁸ Mà to-ba gwεεt vn da to-ma tii dee dee bá sohd-t. Bà ta miig biilm na mà rεn v` man, n tii

na ven tamn-ma. ⁹ Bee jugun nnii man seenja-v. Mà kpañ seenja-v nidvolbee mεmbee hεn. Lee, mà seenja-v biiba vn to-ma bee hεn. Ven hefl n ban. ¹⁰ Bii b` ba na mà reb bii mεmbii ba na ta v` rebn, wo bii b` ba na v` reb bii mεmbii nn ta ba na mà reb lee, bee hεn nnii ban yu mà nyōkb. ¹¹ L` goda jah', mà kpañ mà bεm tant hεn, l` kōtōd na mà ηmetgna v` man. Bee lee, bee kpat bà bεm tant hεn. Taa maara, ven nnii Sabuuda, kiigm bá hεn n v` hidr gemmnt, hidr vn sir-ma dii, ka bo na bá bεm hayen wo má n vn tn ba lee. ¹² Man da ba bà man lee, ka kiig bà hεn n v` hidr gemmnt. Hidrii nnii vn to-ma. Mà kiigra bà hεn. Mà ba bōrii bà ni hii, ka l` kpañ há da ba hà bōr na *Wadbuudgan gwεεt he t` noor hεn wii.

¹³ «Gwelña, mà ηmetgna v` man. Lee, má ka bεhεε tintii mentii ka la ba tant jugun na bá bεm n nyaagb b` ba na mà reb bii. B` ba hom kpaalaa. ¹⁴ Mà to-ba v` gwεεt, nidba t ka nyahaa-ba, l` kōtōd na lag tant hefl n ban wo ln ba na lag tii ta hefl n maa mōm lee. ¹⁵ Mà kpañ gbaama-v na v` nyablg-ba tant jugun, lee, mà gbaama-v na v` kiig bá hεn na Kunida daa tarm bà hεn. ¹⁶ Lag tant hefl n ban wo maa mōm tn ta kpañ heh-ma lee.

¹⁷ «Hε bà kitg buudba kpaalaa ka tagaa n gobiint gwεεt! V` gwεεt nnii gobiint gwεεt. ¹⁸ Wo vn tamn-ma tant jugun lee, maa ta tuuma-ba t` ni. ¹⁹ Mà tōv-mayen bá kaa ka bo na bee ta to-v bayen kpaalaa.

²⁰ «Mà kpañ seenja-v bee hεn n jah'. Bee nn kee bà faa mà gwεεt bà tii mà hεn bee, mà ta seenja-v bee hεn. ²¹ Mà gbaama-v na v` he bà he bá mεmbee hayen. Taa maara, wo vn ba mà ni mà ta ba v` ni lee, bee ta laglg t` hεn t` he hayen, ka bo na nidba tii na ven tamn-ma. ²² Mà sira-ba nyōkb vn da sir-ma bii na bá bεm hayen wo má n vn tn ba yen lee, ²³ na mà bεm bá ni vii ta ba mà ni. L` gbaama na bá bεm yena kpaalaa. Welee lee, nidba miig na ven tamn-ma n ka sōkla-ba wo vn ta sōkla-ma lee.

²⁴ «Taa maara, man bagm na v` reba sir-ma bee bεm mà man mà kan kee mà bεm ree na bà tōfr mà nyōkb, nyōkb vn sir-ma bii, l` kōtōd na sōkl-ma ka ban ree tant. ²⁵ Taa maar ven, ven beel sōbb, gwεεt, nidba ba miig-v, man lee, mà miig-v, l` saa bεnaf t miig na ven tamn-ma. ²⁶ Mà hεra bá miig-v. Má ka la hεwr n hεb bà miigaa-v, na sōklb vn sōkl-ma bii ta bεm bá ni, l` saa, maa mōm mà ta bεm bá ni.»

Yo

BÀ KPAHRA YEESUWU DABRAGR HÈN

Bà mug Yeesua

Ta nyaan Matewa 26.47-56; Markuusa 14.43-50; Lukaasa 22.47-53

18 ¹ Yeesua nn seɛj welee lee, wú n hà *gwɛɛt sohdgtba bá san Sedroon bɔrga balvoln. Tiit kpamb biib da ba kan, wú n hà gwɛɛt sohdgtba bá jib b' ni. ² Yuudaas há da ba hà rɛɛ-wu wii da miil kaalanɛe hɔm, blaɛb kaa na Yeesuwu n hà gwɛɛt sohdgtba bà da kpogla taa kan herufi. ³ Yuudaaswii t dehd tawdhiinu n Sangband haar hɛn kigdba nɔngan. Kigdbɛe da ba na *gotibermba n *Farisii tiiba da tomra bee. Wú n ban bá san nan kpambiin. Welee nidbee da mada hoodwant ka wiir kaanmoi n kana. ⁴ Yeesu lee, wii da miil bii b' ba b' getg hà jugun bii mɛmbii. Há sanii bá jugun n gbaam-ba na: « ¿ N' bag wenii? » ⁵ Bá leed-wu na: « T' bagl Yeesu Nasarɛɛt tia. » Há bɔhɔɔ-ba na: « Man nanafi! » Yuudaas há da rɔɔ Yeesuwii ba bá man. ⁶ Yeesua nn leedg-ba na wii nanafi lee, bá ηmɛt kaawr kaawr n lotr tinjan. ⁷ Há mɔɔ-ba gbaamb na: « ¿ N' bag wenii? » Bá lilm na: « T' bagl Yeesu Nasarɛɛt tia. » ⁸ Há bɔhɔɔ-ba na: « ¿ Mà ba biir-n na man nanafi? Ka man nnii nn bag n' saa benbee bà nyab. » ⁹ Welee nnii gwɛɛt hɛn da bed tii nn da ba t' he t' noor jugun. Tii nnii na: « Mà Sa, mà ba bɔrii vn to-ma bee ni hii? » ¹⁰ Simoon Fetra da ba n hoodjuuga. Há ree-ka ká ruugan n kɛhd gotiberma ηmɛɛheeda najuudu tobr. Bà da hofl ηmɛɛheedwii na Malkuusa. ¹¹ Yeesua t bɔhɔɔ Fetra na: « ηmɛlg v' hoodjuugee ká ruugan! ¿ L' kpaɛ na mà nyi wiiru kpowdga mà Sa nn tɔɔ-ma kee laa? »

Bà san n Yeesuwu Hanaana man

Ta nyaan Matewa 26.57-58; Markuusa 14.53-54; Lukaasa 22.54

¹² Lee, tawdhiinhuu n hù bermwu n *Yuudaa tiiba bermba hɛn kigdbɛe t mug Yeesu n bɔm-wu ¹³ n san-wu n Hanaana man safi. Há da ba na Kayiifa yaaɓbn. Kayiifwii da beel *gotibermwu bindii. ¹⁴ Wii da bafli *Yuudaa tiiba bermba na l' ba hɔm n yat na nidbilma kpi tigr kaa.

18.9 Nyaan Yohanɛɛsa wadgankenana, 6.39 n nan 17.12.

Fetra kia noogrm na hà kpaɛ mi Yeesua

Ta nyaan Matewa 26.69-70; Markuusa 14.66-68; Lukaasa 22.55-57

¹⁵ Simoon Fetruw n *gwɛɛt sohdgtvolhii, bà da tagda Yeesua kaa. *Gotiberma da miil gwɛɛt sohdgtwii hɔm. Tii da fera há jib Yeesua kaa gotiberma haaga. ¹⁶ Fetra lee, wii t kpat duun fiid noor man. Gwɛɛt sohdgt gotiberma nn da mi wii t ηmɛt n gwɛɛl n fɔg há da kiig fiid noon wii le, n hɛm Fetra t jib. ¹⁷ Fɔɔgwii, ηmɛɛheedfɔg há da sug fiid noon wii t nan gbaam Fetra na: « ¿ Lag ta ven nnii nidwunwuna gwɛɛt sohdgtba ni bilma? ». Há leed na: « Háai, mà kpaɛ bà man ».

¹⁸ Háwet da bee. ηmɛɛheedba n Sangband haar hɛn kigdba t sal bogm n ka huura. Fetra t hewl bá hɛn bá ka huura.

Gotiberma gbaama Yeesuwu gwɛɛt

Ta nyaan Matewa 26.59-66; Markuusa 15.55-64; Lukaasa 22.66-71

¹⁹ Fetra nn da huura bogm lee, *gotiberma t bah n ka gbaama Yeesuwu gwɛɛt hà *gwɛɛt sohdgtba n há weriib l' jugun. ²⁰ Yeesua t leed-wu na: « Man, maa gwɛɛl wiingan ka kpaɛ sol bii nidba mɛmba nɔngan. Mà daa ka weraa herufi *Yuudaa tiiba mɛmba kan kpogla taa ree, bá *kpoglb disakun n ta *Sangband haarn. Mà ba biir tiit fohmgan. ²¹ ¿ Tet t ka bee na v' gbaam-ma? Gbaam bà kewlg-ma bee, bà biir-v mà ret bed-ba tii! Bee miil hɔm mà ret bed-ba. » ²² Há da bɔhɔɔ welee lee, Sangband haar hɛn kigdhiit t waagm-wu katarɛna n bɔhɔɔ na: « ¿ Gotiberm nnii vn leeda welee? » ²³ Há leed-wu na: « Ka má gwɛɛl bɛhgu, biir nan mà ret kohl tii! Lee, ka mat bɔhɔɔ tii ba gobiint, ¿ ben kaa nnii vn gbuda-ma? » ²⁴ Hanaana t logm Yeesu bá boow-wu n tuui gotiberm Kayiifa.

Fetra kia tɔmrehɛrm n tafɛrm na hà kpaɛ mi Yeesua

Ta nyaan Matewa 26.71-75; Markuusa 14.69-72; Lukaasa 22.58-62

²⁵ Lee wen, Simoon Fetra la ba yenlanɛa ree ka huura bogm. Há t bɔhɔɔ-wu na: « ¿ Lag ta nidwii gwɛɛt sohdgt nnii vn mi? » Há kii ka bɔhɔɔ na: « Háai! Mà kpaɛ bà man. » ²⁶ *Gotiberma ηmɛɛheedhii, l' ba na Fetra nn da gitg hà tobr wii teeln, wii t ta bɔhɔɔ na: « ¿ Man ba nyaan v' n wun tiit kpamb nii? » ²⁷ Fetra t mɔɔ kiim, yelmaa, kɔdaaga t jawd.

Yo

Roomaa gomn Filaata yaa Yeesuwu n yaagu

Ta nyaan Matewa 27.1-2, 11-31; Markuusa 15.1-15;

Lukaasa 23.1-5, 13-25

²⁸ *Yuudaa tiiba bermba t logm Yeesuwu Kayiifaa n san-wu n gomna haarn. L`da ba tonjetr jugun. Bá da san-wu n bee da ba jib bà momba yaagu yaalaja, kotod na bà da kpaabag na bà *hawlg bayen, lee, bà da bà di *Getgm kasant. ²⁹ Tii kaa nii gomn *Filaata nn da red duun n san n gbaam-ba na: «¿N` bõhoo na nidwunwuna kohf bee?» ³⁰ Bá leed-wu na: «Ka fan ba kohf bii, tn kpañ t` taag-wu v` nuhun.» ³¹ Há leed-ba na: «¿Metg n` log-wu n` san n` yaa n wun ka tagd n` *bañb!» Bá leed-wu na: «Nii kpaabag saf-t huru na t`ku hii.» ³² Welee nii gwεεt Yeesua nn da bed tii nn da red t` noor hen. Há da gwεεl l` bañ n kuum fan kee hà kpi mii.

³³ Filaata t jib haaga n hof Yeesu n gbaam-wu na: «¿Ven nii Yuudaa tiiba huraa?» ³⁴ Há leed-wu na: «¿Diilg-t v` mom n ka bõhoo laa, biiba beda-v mat le?» ³⁵ Filaata t togd na: «¿Mann Yuudaa tiin? V` korgu tiiba n *gotibermba bà taag-v mà nuhun. ¿Her bee?» ³⁶ Há leed na: «Mà huraant kpañ tantntina hen. Ka mà huraant nn bem na tantntina hen ret nii, mà ημεεheedba nn ba bà he gemm na mà daa loo Yuudaa tiiba bermba nuhun. Háai! Biilm, mà huraant kpañ na tantntina hen ret.» ³⁷ Filaata t ηmet n gbaam-wu na: «¿Ka welee ven nii huraan?» Há leed-wu na: «Biilm, beda tii nii, man nii huraa^z. Tii kaa nii ban meedr-ma na mà daan tantntina jugun na mà gwεεl ka taaw gobiint kaa. Baaben tii há ba na gobiint hefl n wun wii kewla mà ret bõhoo tii.»

³⁸ Filaata t gbaam na: «¿Ben nii gobiintii?» Hãan gbaam welee lee, n san n moo *Yuudaa tiiba bermba nyaanb n bõhoo-ba na: «Maa hidrn, mà kpaabag yu bii nidwunwuna nn kohf l`ka ba na bá dar hà tobr bii. ³⁹ L`kena n ka ba na *Getgm kasant man, mà hohlgm-n sarga tiifii. ¿N` sokla na mà hohlg-n Yuudaa tiiba huraa laa?» ⁴⁰ Lee wen, bá bañ n ka toora na: «Hãai! Lag wii. Barabaas nii tn bag.» L`ba na Barabaaswii da ba na nidbehhiin^z.

18.37 Beda tii nii, man nii huraa. Baa bà bee bà ta hom na ven bõhoo-t v` mom na man nii huraa.

18.40 Nidbehhiin. Nyaan Markuusa 15.7, n ta Lukaasa 23.19.

19 ¹ Lee wen, *Filaata t safm wad na bá log Yeesu bà gbuu-wu tangbanii. ² Tawdba t ruugm huraamba degrga n fina n lig-ka Yeesua jugu. Bá ta fid-wu dimmõlgu kuugu ³ n ka nyufaa-wu ka lañ-wu ka bõhoo na: «Taa maara! V` gbanhuu!», ka gbuu-wu katanjii. ⁴ Filaata t ηmet n rorm yaagu yaalaja n bõhoo *Yuudaa tiiba bermba na: «Nyaan-n, maa mà wed bà reen-n-wu bal na n` miig na mà kpaabag yu bii há reb kohf l`ka ba na bá kuu-wu b` kaa bii.» ⁵ Yeesua t rorm ka ligr fina degrga, ka fidr dimmõlgu. Filaata t bõhoo-ba na: «Kpay-n nidwii!» ⁶ *Gotibermba n Sangband haar hen kigdba nn nyan-wu lee, n bañ n ka moo ka toola na: «Kpañ-wu *dabrgr hen! Kpañ-wu dabrgr hen!» Filaata t leed-ba na: «Log-n-wu n` kpañ-wu n` momba dabrgr hen! Man lee, maa ba nyaan há reb kohf l`ka ba na bá kuu-wu b` kaa bii.» ⁷ Yuudaa tiiba bermba t leed-wu na: «T`ba n *bañb. Bañbii jugun l`ba na há kpi, l`kotod na hà logra hayen na wii nii Sangband Budaaga.»

⁸ Welee gwεεtii t hem Filaata fobεhgu t gwεd n kwεen. ⁹ Há jib haaga n gbaam Yeesu na: «¿Tee heñ vii?» Gwentaf Yeesua ba leedg-wu lii. ¹⁰ Lee, Filaata t bõhoo-wu na: «¿Lan nii welee? ¿Man nii vn kir na kpañ v` gwεεl n mana? ¿Kpaabag mi na mà ba n gemm na mà hohlg-v ka ta ba n gemm na mà kpañ-v dabrgr hen?» ¹¹ Há leed-wu na: «Kpañ n gemm na tiit n mà jugun, ka l`kpañ na Sangband sira-v-t ka ba n faaga. Tii kaa nii hii há taag-wa v` nuhun wii fubεhga nn ba bermga ka yata v` reka.»

¹² Filaata nn homr welee lee, n ka bag huru na hà hohlg Yeesua. Gwentaf, nidfigm ηmei t gwεd n kwεen, bà ka bõhoo na: «Ka v` saa nidwunwuna, lag ven nii *Roomaa hurberma tuura. Ka hii log hayen na huraa, há bid hurberma rafeeda.» ¹³ Hãan homr welee gwεεtii lee, n wed bá ree Yeesuwu duun kaalaja kiigan bà hoh-ka na "Bantr", ka hoh-ka n hebrmn na "Gabataa". Há kad há huraant jargan na hà yaa. ¹⁴ L`da ba goor tonu nn ragda na bá di *Getgm kasant dii muunu huuga weenn. Filaata t bõhoo Yuudaa tiiba na: «Kpay-n n` huraa!» ¹⁵ Bee t bañ n ka moo na: «Kuu-wu! Kuu-wu! Kpañ-wu dabrgr hen!» Há gbaam-ba na: «¿Mà kpañ n` huraawu dabrgr hen?» Gotibermba t leed na: «T`kpañ n huraahii hurberma kaann.» ¹⁶ Lee wen, Filaata t taag Yeesuwu bà natadn na bá kpañ-wu dabrgr hen. Bá sohd-wu n nyab n.

Yo

Yeesua kuum

Ta nyaan Matewa 27.32-56; Markuusa 15.21-41; Lukaasa 23.26-49

¹⁷ Yeesua t rorm ka bigd *dabragr ban ba bà kpaɸ-wu d' ɸen dii há mɔma ka kedaa kaalaɸa ban hof na "Jukuuga kaalaɸa" keen. Bà hofl kaalaɸee n hebrmn na "Golgotaa". ¹⁸ Ree kan nnii ban da kpaɸr-wu wú n nidvolba bareɸ', volwu hà najuudu ɸen volwu hà galu ɸen. ¹⁹ *Filaata t wed bá hoorm gwɛet dagwɛku ɸen n kpaɸ-ku Yeesua jugu faaga dabragrii ɸen. Bà da ɸoda na: «Yeesu Nasareet tia, Yuudaa tiiba huraa». ²⁰ Bá kan da kpaɸr Yeesuwu dabragr ɸen ree da ba kɔrgu kpamga. Lee, *Yuudaa tiiba kɔd t kaalm ban ɸod tii. Bà da ɸoda-t n hebrmn n laatmn n ta grɛekmn. ²¹ Yuudaa tiiba *gotibermba t san n yum Filaat n bɔɸɔɔ-wu na: «Ln kpaɸm na v' ɸɔr na Yuudaa tiiba huraa. ɸn ba v' ɸɔr na: Nidwunwuna beda na wii nnii Yuudaa tiiba huraa.» ²² Há leed-ba na: «Mà reb ɸod bii, mà ɸoda-b.»

²³ Tawdba nn da kpaɸr Yeesuwu dabragr ɸen lee, n logm há dimt n rad-t tɔmb mnaa na tawdbilma log myen, l' saa bá ta logm há tugvɔku kù kpaɸ n ɸet tiit, bá ɸee-ku n dimyend kù faaga kakeɸnan kù tiɸa. ²⁴ Tawdba t bɔɸɔɔ taa na: «Tn daa sadr-n-ku! Tn teew kù ɸen waari t' nyaan há ba hà soɸdg-ku wii!» Welee nnii *Wadbuudgan gwɛet nn da red t' noor ɸen. Tii nnii na:

Bà da rada taa mà dimt

ka taaw t' ɸen waari^z.

Tawdba nn da ɸer bii mɔmb nnii.

²⁵ Yeesua nyawu n hà teelfɔg Kolofaasa fɔg Maaria, n Maarii Magdala tia, bà da ba Yeesua dabragrii kpamga. ²⁶ ɸan geedg n yum há nya n *gwɛet soɸdgt ɸan da sɔkla wii hà nya kpamga lee, n bɔɸɔɔ na: «Taa nya, kpay v' kwɛɛla!» ²⁷ L' saa há bɔɸɔɔ gwɛet soɸdgtwii na: «Kpay v' nya!» Lee, goorii n jaɸ, gwɛet soɸdgtwii t logm-wu n kulii-wu n ɸaa.

²⁸ Tii n t' kaan, Yeesua nn da mi na hà toglg hà ɸmɛɛgb mɛmb nnii lee, há bɔɸɔɔ na: «Nyunyuudu mada-ma», na Wadbuudgan gwɛet ment ɸe t' jugun. ²⁹ Sooga kiiga da jɸra kan, ká keɸ n danɸiigu. ɸii t vɛɸg kust danɸiiguun n lo tibugu kuugu dabuga noon bà hof-

^{19.24} Gwɛetii ba Yum22^{9an}.19.

ku na *ɸisoof n nyɔɸl n Yeesua noor^z. ³⁰ ɸan lɛm danɸiiguu lee, n bɔɸɔɔ na: «L' diɸ nnii» n gbɛlnt há jugu n kuum.

³¹ L' da ba na tonɸ vɛta *Saabaat goor. Saabaat goorii da ba d' bɛm n dyen. Yuudaa tiiba da kpaɸ bag na bà di kasant kpiirmba ba dabraga ɸen, l' kɔtɔd na da gobermrn. Bá nan san n yum *Filaat na há si-ba huru na bà kaɸ ban kpaɸr bee bei, l' saa bà hoflg-ba dabraga ɸen. ³² Lee, tawdba t daan n kaɸm nidba ban da kpaɸr bá n Yeesu bee ni bilma bei n ɸɛl volwii. ³³ Ban taai Yeesua man lee, n mid há ɸɛtg kuum, lee, bá ka ba kaɸ há bei. ³⁴ Tawdbee ni bilma t tiw baanga hà fidun. Yelmaa, jiiim n nyaalm t rorm. ³⁵ Nid há bɔɸɔɔ gwɛetntina wii nyana-t n hà niini. Tii lee, há ret bɔɸɔɔ tii ba gobiint. Hà miil hɔm na gobiint nnii ɸan bɔɸɔɔ, ka bo na nii ta tii t' ɸen. ³⁶ Biilm, l' mɛnguu ɸera welee na Wadbuudgan gwɛetntina ɸe t' noor jugun. Tii nnii na: *Bà nan kpaɸ kahda há kowr diir felaf'^z.* ³⁷ L' saa Wadbuudga riikan ta bɔɸɔɔ na: *Bà nan ba bà kodlm n ban da kuu baanga wii.*

Bà kuuraa Yeesua

Ta nyaan Matewa 27.57-61; Markuusa 15.42-47; Lukaasa 23.50-56

³⁸ Tii n t' kaan, ɸarimatee kɔrgu tiɸii bà hof-wu na Yoosɛfa t san *Filaata man n gbaam-wu huru na hà log Yeesua gbanu. Hà da ba na Berma *gwɛet soɸdgt, ka sol fobɛɸgu, *Yuudaa tiiba bermba kaa. Filaata t tii. Lee, há san n logm Yeesua. ³⁹ Nikɔɔɔɛma t hewl há ɸen. Nikɔɔɔɛmwii nnii nid há da san n yum Yeesuwu nyingu kuugu wii^z. Há daan n tlaar kpakunuukaɸm^z wo l' ta kilɸi kwɛɛtaɸ'. ⁴⁰ Bá rehɸrbee t san n logm Yeesu n fiid-wu dimtootn ka mɛɛ tlaar kpakunuukaɸmii wo Yuudaa tiiba nn ɸena bá kuurm man lee. ⁴¹ Tiit kpamb biib da nyɔɸra n bá kan da kpaɸr Yeesuwu *dabragr ɸen ree, bilkwɛɛlu huufu ba kan bà ba kuur kan hii. ⁴² Wo tonɸ nn da vɛta *Saabaat goor, l' saa bilhuu ta nyɔɸr lee, bá dool Yeesuwu ree.

^{19.29} Nyaan Yum69^{9an}.22.

^{19.36} Gwɛetii ba Yum34^{9an}.21.

^{19.39a} *Nikɔɔɔɛma... da san n yum Yeesuwu nyingu.* Nyaan Yohanɛɛsa wadgankenana 3.1-2.

^{19.39b} *Tlaar kpakunuukaɸm.* Bà da ɸena kpaamii n nyab nyanyaam bà hof-m na *mira* n nan moogu kuugu kù boo naagelmg. Bà da logl-m ka hakra kpiirmba.

YEESUA HIMTG KUUMN

Yeesua himtg kuumn, nidba kɔd t yum-wu.

Ta nyaan Matewa 28.1-10; Markuusa 16.1-11; Lukaasa 24.1-12

20¹ Laad goor^z tonvɛtr jugun, Maarii Magdalaa tia t san bilu hɛn. L` da ba fur fur. H́a yum na tand ban da riw bilhuu noon dii kpañ kan. ² Lee, h́a solm n bafɩ Simoon Fetruw n *gwɛɛt sohdgtvol Yeesua nn da sɔkla wii n bɔhɔɔ-ba na: «Bà ree bermwu bilun, t` kpa mi bá kan lo-wu ree.»

³ Fetra t rorm wú n gwɛɛt sohdgtvolwii. Bá refdrbee t nyab ka ked bilu hɛn. ⁴ Bà da sol bá refdrbee yenm. Gwɛɛt sohdgtvolwii t la solm n yat Fetra n taai nooga bilu hɛn. ⁵ H́an taai lee, n gbañnt n luud n yum dimtoot door tiñan, gwɛntaɸ, h́a ba jib. ⁶ Simoon Fetra t taan h́a kaa n jib bilun n mid dimtootii door tiñan, ⁷ n ta yum dimgu ban da fiid Yeesua jugu kuu, kù kpañ vontii man. Bà da fowra-ku n dool kú kaalaña. ⁸ Lee wen, gwɛɛt sohdgtvol h́a da taan nooga wii t hel n jib bilun. H́a yum welee n tii. ⁹ Biilm, gwɛɛt sohdgtba da ban hom *Wadbuudgan gwɛɛt t` bɔhɔɔ na Yeesua da ba h́a himtg kuumn h́a neer tii^z. ¹⁰ Gwɛɛt sohdgtbee refdrbee t ñmɛt ka kulaa.

¹¹ Lee wen, Maariiwii ba bal bilu kpamga ka kuumn. H́an da kuumn lee, n dan n fiilnt na h́a luudg bilun. ¹² H́a yum *sangbantumtba barehba fidr dimfeent ka kad bá kan da doolg Yeesuwu ree. Vola da ba h́a jugu kan da ba ree, volwii ba h́a nakpai kan da ba ree. ¹³ Bá gbaam-wu na: «¿ Taa nya, kuumn na laa?» H́a leed-ba na: «Bà ree mà Berma, má ka kpa mi bá kan lo-wu ree.» ¹⁴ H́an da bɔhɔɔ welee

20.1 *Laad goor.* Grɛɛkmn ba na *Laad gonoogrd* l` kɔtɔd na *Saabaat tonju vɛtr, dii nnii sooku goor.

20.9 *Nyaan Yum*16^{ñan}.10.

Gwɛɛt sohdgtba luuda Yeesua bilun

lee, n bid h́a kaa n mid Yeesua jefr. Gwɛntaɸ h́a ba miig na wii nnii. ¹⁵ Yeesua t gbaam-wu na: «¿ Taa nya, kuumn na laa? ¿ Bag wenii?» Maariiwii da mi na tiit kpamb hɛn kigdñ. H́a leed na: «Ka l` ba na ven logra-wu, werii-ma v` kan lo-wu mà san mà lo-g-wu!» ¹⁶ Yeesua t hoh-wu na: «Maarii!» H́a bid hayen h́a jugun n bɔhɔɔ-wu n hebrmn na: «*Raabuunii*» l` kɔtɔd nnii na: «Berma». ¹⁷ Yeesua t bɔhɔɔ-wu na: «Daa mad-ma na mà ban kotg n mà Sa weenn! San v` nyaan mà teelba v` biir-ba n mà noon na: "Mà kota n mà Sa weenn, h́a ta ba na n` San. Mà kota n mà Sangband weenn, d` ta ba na n` Sangbandn".» ¹⁸ Maarii Magdalaa tia t san n faa *gwɛɛt sohdgtba na: «Mà nyana Berma». Lee, n kɛɛm-ba han bed-wu tii.

Ta nyaan Matewa 28.16-20; Markuusa 16.14-18; Lukaasa 24.36-49

¹⁹ Goorii da ba na laad goor nnii. Goorii jabr, *gwɛɛt sohdgtba da kpogl taa disaku kuugun n gar bá hɛn na bà da sol *Yuudaa tiiba bermba. Gwɛntaɸ, Yeesua t ree hayenwu bà huuga n bɔhɔɔ-ba na: «Nigiigu bɛm n` man!» ²⁰ H́an bed-ba welee lee, n werii-ba h́a nifi n h́a fidun. Gwɛɛt sohdgtba nn nyan Berm lee, bá kwɛɛwa t hu n nyaagb. ²¹ H́a liim-ba bɔhɔɔb na: «Nigiigu bɛm n` man! Wo mà Sa nn tamn-ma lee, maa ta tuuma-n.» ²² H́an bed-ba welee lee, n fuu bá hɛn n ta bɔhɔɔ na: «Sohdg-n *Vofoom Buudm!» ²³ Biiba nn kee n` waam bá fubɛhii bee, bà sohdg bà fubɛhii waam. Biiba nn kee n` kir na n` kpañ n` waa-ba bà fubɛhii bee, l` ta kpañ l` waa-ba-hi.»

²⁴ Yeesua nn da ree hayen n werii *gwɛɛt sohdgtba lee, bá ni bilma kpañ'. Bà da hohɩ-wu na Tomaasa, ka ta hoh-wu na Dumbia^z. ²⁵ Gwɛɛt sohdgtba t bɔhɔɔ-wu na: «T` nyana Berma». H́a leed na: «Ka mà ba nyaan gafi taga h́a nihin, ka mà ba lo mà nabiir hí tagan, ka mà ta ba lo mà nuhu h́a fidun laa ben, mà kpañ mà tii». ²⁶ Goora haniind n h́a kaan, gwɛɛt sohdgtba t ta kpogl taa hayendiin. L` goorii, Tomaasa ba bá huuga. Yeesua t ree hayenwu bà huuga ban ta riw bà hɛn. H́a jehnt bá huuga n bɔhɔɔ-ba na: «Nigiigu bɛm n` man!» ²⁷ L` saa h́a bɔhɔɔ Tomaas na: «Lo v` nabiir nnañ', kpay mà nifi! Teedg v` nuhu v` lo-fu mà fidun! Daa nigiiim, lee, tiim!» ²⁸ Tomaasa t leed na: «Mà Berma n mà Sangband.»

20.24 *Tomaasa hidr kɔtɔd nnii na Dumbia,* grɛɛkmn ba na *Didiima*.

29 H́a bɔhɔɔ-wu na: « ɔ Vn nyan-ma nnii vn tia? Lamɛɛgu tii nnii h́a tii ka ba nyaan wii.»

30 Yeesua da ta hera hoolgu ηmɛɛvont kɔd h́a *gwɛɛt sohdgtba nɔngan. H́ii ba biir t`mentii gwɛɛt wadgankenana. 31 Lee, bii b`ba ká ni bii, bà hɔda-b na n`tii na Yeesu nnii *Krista, Sangband Budaaga. Bà ta hɔda-t na, ka n`tia h́a hɛn welee, n`tag n`hà hɛn n`bɛm n`neerm.

21 1 Tii n`t`kaann, Yeesua t`ta werii hayenwu h́a *gwɛɛt sohdgtba Tibɛryaad nyaam² gbiir hɛn. Kpay-n In da her lee! 2 Simoon Fetruwu n`Tomaas ban ta hoh na Dumbii wiiwu n`Natanheel Kaanaa *Galilee tantn`tiiwu n`Jebdea kwɛɛlba barehbee n`ta gwɛɛt sohdgtba barehba volba da ta ba taa man. 3 Simoon Fetra t`bɔhɔɔ volbee na: «Maa mà san hɔlii mooǒb.» Volbee t`bɔhɔɔ na: «N ta t`mɛh'. Tn ked-n!» Bá nan san bá mɛmbee n`jib kpiirgun, gwentah`bà ba mug hɔlga kayenga mɔmga nyinguu mɛnguu. 4 Tonu nn da bah n`ka ragda lee, Yeesua t`jefnt kol gbiir hɛn. Gwɛɛt sohdgtba da ba miig na wii nnii. 5 H́a hel n`gbaam-ba na: «Mà bii-n, ɔ n`kpa h`n hɔlga na n`di laa bee?» Bá leed-wu na: «H́aai!» 6 H́a bɔhɔɔ-ba na: «Kɔhdg-n bedb kpiirguu galu jugun, n`ba n`mɔg hɔlii! Bá nan kɔhd bedb n`ka kpa bea na bà ree-b. B`da hu n`hɔlii.

7 Gwɛɛt sohdgt Yeesua nn da sɔkla wii t`bɔhɔɔ Fetra na: «Bermn.» Simoon Fetra nn homr na Bermn lee, l`mir fan fitg h́a tugvoku n`ka loola hɔlii. H́a ηmet n`fid-ku n`togd-ku n`loɔm nyaalmn. 8 Bà da ba bà bɛm n`gbiir wo meetaai lem. Wo ban da kpa ba voku n`gbiir lee, volbee t`taf gbiir n`kpiirgu ka dad bedb b`hu n`hɔlii. 9 Ban da ror kpiirgun lee, n`yum bogm miim hɔlii dɛɛr m`faaga n`kpoonu.

10 Yeesua t`bɔhɔɔ-ba na: «Daan-n n`hɔlii nn mɔgr gwelja hii ni hiihi! 11 Simoon Fetra t`jib kpiirgun n`dar bedb n`reen-b tant hɛn. B`da hu n`hɔlbibiht lem n`kwɛhnu n`ttaf'. Hin da la ba kɔdgu welee lee, bedb t`ka la ba sadr. 12 Yeesua t`bɔhɔɔ-ba na: «Daan-n n`di!» Gwɛɛt sohdgtba ni hii t`ka ba haar na h́a gbaam-wu na: « ɔ Ven nnii wenii?» Bà da miil na Bermn. 13 H́a nyuh n`logm kpoonu n`raarm-ba-hu, l`saa h́a ta hɛm hɔlhii yenmii. 14 Da tahrm nnii fan da ree hayen n`werii h́a gwɛɛt sohdgtba h́a kuumn himtgm kaann².

21.1 Tibɛryaad nyaam, bà ta hohl-m na Galilee nyaam.

21.14 Nyaan Yohanɛɛsa wadgankenana, 20.19,26.

Yeesuwu n`Fetra bà gwɛɛla n`taa

15 Bá wen diir l`tog, Yeesua t`gwɛɛl n`Simoon Fetra ka gbaama-wu na: «Yohanɛɛsa kwɛɛl Simoon, ɔ sɔkla-ma l`yata benbambena?» H́a leed na: «H́iin Berma, miil na mà sɔkla-v.» Yeesua t`bɔhɔɔ-wu na: «Kiigm mà *fɛɛbii hɛn!»

16 H́a gbaam-wu rehdm na: «Yohanɛɛsa kwɛɛl Simoon, ɔ sɔkla-ma?» H́a leed-wu na: «H́iin, Berma, miil na mà sɔkla-v.» H́a bɔhɔɔ-wu na: «Kpa haam mà fei!»

17 H́a mɔɔ-wu tɔmtahrm gbaamb na: «Yohanɛɛsa kwɛɛl Simoon, ɔ sɔkla-ma?»

L`hamt Fetra rarmn, l`kɔtɔd na da tahrm nnii na Yeesua gbaam-wu na h́a sɔkla-wu laa. H́a leed-wu na: «Berma, miil l`mɛnguu, miil hom na mà sɔkla-v.» H́a bɔhɔɔ-wu na: «Kiigm mà fei hɛn!»

18 Mà bɔhɔɔ-v gobiint na waa: vn da ba n`v`radgm lee, da loɔ v`mɔmwu damr v`sargan ka ked v`kan sɔkla na v`san ree. V`daa nan kpalma, v`jafr v`nifi, nidjeena loɔ-v damr ka ked-v n`v`kan kpa sɔkla na v`san ree.» 19 H́a da bɔhɔɔ welee na h́a werii kuum Fetra nn da kee h́a kpi ka nyoka Sangband mii. L`saa h́a bɔhɔɔ-wu na: «Tagd mà kaa!»

20 Fetra t`bid hayen n`mid *gwɛɛt sohdgt Yeesua nn da sɔkla wii kena bà kaa. Gwɛɛt sohdgtwii nnii h́a da hiiht Yeesua jugun ban da ju diit lee wen n`gbaam-wu na: «Berma, ɔ wen nnii h́a kee h́a rɛɛ-v wii?» 21 Fetra nn nyan-wu lee, n`gbaam Yeesu na: «Wunah`de, ɔ ben nan kena wii jugunii?» 22 H́a leed-wu na: «Ka má sɔkl na h́a neer kakehnan mà daa ηmetgna, ɔ v`gwɛɛtn? ven lee, tagd mà kaa!» 23 H́an bed welee lee, bá ka faa bá tii Yeesua hɛn bee man na gwɛɛt sohdgtwii nan kpa ku. L`ba na Yeesua ba biir welee. H́a ret bed tii nnii na: «Ka mà sɔkla na h́a neer kakehnan mà daa nan ηmetgna, ɔ v`gwɛɛtn?» 24 Gwɛɛt sohdgtwii mɔma kɛɛma gwɛɛtii, wii ta hɔda-t. Lee, t`miil na h́a ret bɔhɔɔ tii ba gobiint.

25 Yeesua ta hera wanvont kɔd. Ka bá lo na bà hɔr-t kuyen kuyen, mà kpa diila na tantntina mentii ba t`ta na t`log wadii ban da ba bà hɔr hii.